

Aktualności

Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

PL ISSN 1899-346X

Rok XXI Nr 1(81) styczeń–marzec 2017

Doktorat honoris causa dla JM Rektora
prof. dr. hab. Zygmunta Litwińczuka

Wręczenie dyplomów absolwentom Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

3 grudnia 2016 r. odbyła się uroczystość wręczenia dyplomów wyróżniającego się absolwenta. Na zdjęciu JM Rektor prof. Zygmunt Litwinczuk (u góry) z dziekan prof. Joanną Bartowską i absolwentami Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki oraz (u dołu) z dziekanem prof. Andrzejem Marczukiem i absolwentami Wydziału Inżynierii Produkcji. Fot. Maciej Niedziółka

Aktualności

Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

Rok XXI Nr 1(81) styczeń-marzec 2017

SZANOWNI PAŃSTWO

Polskie szkoły wyższe czeka poważna zmiana. Od ponad sześciu miesięcy toczą się dyskusje nad kształtem nowej ustawy o szkolnictwie wyższym. Ministerstwo deklaruje, że jej projekt zostanie przedstawiony we wrześniu 2017 r., podczas Narodowego Kongresu Nauki, po wcześniejszym uwzględnieniu wyników dziewięciu konferencji programowych, z których ostatnia odbędzie się w czerwcu 2017 r. „Dokształcenie edukacji akademickiej – jak przeorientować uczelnie na jakość kształcenia?” – pod tym hasłem przebiegała jedna z konferencji programowych NKN, która odbyła się w marcu tego roku w Lublinie.

14 listopada 2016 r. prof. dr hab. dr h.c. multi Zygmunt Litwińczuk, rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, otrzymał doktorat honoris causa na Uniwersytecie Przyrodniczym we Wrocławiu. Prezentujemy laudację wygłoszoną przez dziekana Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt dr. hab. Adama Romana oraz wykład „Udomowienie i hodowla zwierząt jako istotny element rozwoju cywilizacji”, w którym prof. Z. Litwińczuk udowadnia, że w prehistorii życie ludzkie było ściśle uzależnione od świata przyrody i że obecnie rozwój cywilizacji także zależy od zwierząt.

Dużo miejsca przeznaczyliśmy na informacje o osiągnięciach naszych studentów i młodych naukowców. 3 grudnia 2016 r. wręczono dyplomy doktora i dyplomy ukończenia studiów wyróżniającym się absolwentom. Natomiast 15 grudnia 2016 r. po raz pierwszy na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie odbyła się uroczystość wyróżnienia studentów, którzy osiągnęli najwyższą średnią ocen. Najlepszym studentom ze wszystkich wydziałów JM Rektor Zygmunt Litwińczuk przekazał listy gratulacyjne i skierował listy pochwalne do ich rodziców. Stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia otrzymało piętnastu studentów i jeden doktorant UP w Lublinie. Prezentujemy laureatów z Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii oraz Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki. Stypendium MNiSW dla wybitnych młodych naukowców został wyróżniony dr Maciej Grzybek z Instytutu Biologicznych Podstaw Chorób

Zwierząt. W swojej pracy dr M. Grzybek skupia się na dwóch dziedzinach naukowych – parazytologii oraz epigenomice, szczególnie komórek macierzystych.

Rozpoczynając cykl prezentacji młodych naukowców, przedstawiamy mgr. inż. Huberta Szczerbę z Katedry Biotechnologii, Żywności Człowieka i Towaroznawstwa. Jego zainteresowania naukowe dotyczą opracowywania nowych metod molekularnej identyfikacji mikroorganizmów, zwłaszcza grzybowych patogenów roślin.

Prezentujemy również sylwetkę redaktor Ewy Zawadzkiej-Mazurek, wieloletniego kierownika Wydawnictwa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, która przeszła na emeryturę. Red. E. Zawadzka przyczyniła się w znacznym stopniu do rozwoju „Aktualności UP”, dzieląc się ze mną swoim bogatym doświadczeniem.

W cyklu zapomniane warzywa dr Monika Michalak-Majewska pisze o pasternaku, który reguluje trawienie, pobudza apetyt i poprawia krążenie krwi. W starożytnym Rzymie lubiany był do tego stopnia, że cesarz Tyberiusz zezwolił Germanom, by część daniny płacili pasternakiem.

W numerze znajdują Państwo także relację z otwarcia ciekawej wystawy „Pierzaki, czyli co drzewiej z pierzem czyniono”, którą mogliśmy oglądać w holu Biblioteki Głównej UP. Zorganizowano ją we współpracy z Muzeum Wsi Lubelskiej.

Monika Jaskowiak
redaktor naczelny

Wydarzenia

- 2 Noworoczne spotkanie
- 4 Doktorat honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu dla prof. Zygmunta Litwińczuka
- 10 Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie
- 12 Nominacje / habilitacje / doktoraty
- 13 Komerccjalizacja wyników badań
- 15 Posiedzenie EJPAU i ASP
- 16 Odznaczenia i dyplomy
- 17 Dyplomy
- 18 Stypendia ministra
- 19 Młodzi naukowcy
- 19 Świąteczny kiermasz
- 21 Stypendium MNiSW
- 22 Najlepsi studenci
- 27 Redaktor Ewa Zawadzka-Mazurek przeszła na emeryturę

Konferencje

- 13 Ekologiczne pasze
- 14 Polscy botanicy w Lublinie
- 20 Produkty regionalne a rozwój obszarów wiejskich Lubelszczyzny
- 26 Owoce, warzywa, grzyby

Biblioteka

- 24 Pierzaki, czyli co drzewiej z pierzem czyniono

Wokół Nauki

- 25 Zapomniane warzywa. Pasternak
- 28 Lokalna Komisja Etyczna

Jawor

- 30 Wyjątkowy koncert
- 31 Niezły Meksyk

Duszpasterstwo

- 32 Idźcie i goście

Fotografia
na I stronie okładki
Ryszard Kulicki

Noworoczne spotkanie

Spotkanie z okazji nowego roku odbyło się 3 stycznia i rozpoczęło przemówieniem JM Rektora Zygmunta Litwińczuka oraz życzeniami, które złożył czynnym i emerytowanym pracownikom oraz studentom Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

W dalszej części zaprezentowano kronikę uczelni przedstawiającą najważniejsze wydarzenia minionego roku. Z koncertem pieśni bożonarodzeniowych i rozrywkowych wystąpiła Młodzieżowa Orkiestra Dęta „Henryczki” z Zespołu Szkół im. ks. Antoniego Kwiatkowskiego w Bychawie.

JM Rektor Zygmunt Litwińczuk w swoim wystąpieniu podsumował osiągnięcia 2016 r. i nakreślił plany na 2017 r.

Szanowni Państwo

[...] Za pewien sukces, pomimo niekorzystnych od kilku lat tendencji w tym zakresie, należy jednak uznać ostatnią rekrutację. Przyjęliśmy bowiem ponad 2 tys. studentów. Martwi nas jednak fakt, że podczas ostatniej rekrutacji zgłosiło się zauważalnie mniej kandydatów, tzn. nieco ponad 7,5 tys., w porównaniu z ich liczbą 2–3 lata wstecz, kiedy oscylowała wokół 10 tys.

[...] W konsekwencji mamy obecnie nieco ponad 8400 studentów, czyli około 5% mniej niż na koniec 2015 r. Daje to około 11 studentów na 1 nauczyciela. Aby utrzymać na Uczelni obecny stan zatrudnienia w grupie nauczycieli, przy niezbędnym ich zmniejszeniu na Wydziale Ogrodniczym, konieczne jest uruchomienie studiów w języku angielskim dla obcokrajowców oraz tworzenie nowych kierunków – dla których możemy pozyskać kandydatów. Jesteśmy już przygotowani do uruchomienia od października 2017 r. studiów anglojęzycznych na 2 kierunkach, tzn. weterynarii oraz hipologii i jeździectwie. [...] Sukcesem 2016 r. jest na pewno pozyskanie kilku nowych projektów badawczych, w tym 3 w ramach konsorcjów naukowych w Programie Biostrateg, w których Uczelnia nasza jest głównym wykonawcą na kwotę prawie 7 mln zł.

Niewątpliwym sukcesem jest wybór naszych pracowników do ogólnopolskich gremiów naukowych. Profesor Zdzisław Targoński z Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii i profesor Tomasz Gruszecki z Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki od 1 stycznia są członkami Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów. Serdecznie gratuluję.

Za sukces w 2016 r. należy również uznać pozytywną międzynarodową akredytację kierunku weterynaria oraz pozytywną ocenę 2 kierunków, tzn. zootechniki i bezpieczeństwa żywności, przez Polską Komisję Akredytacyjną.

Rok 2017 to będzie rok oceny parametrycznej wszystkich jednostek naukowych w Polsce, której wyniki zgodnie z nowym rozporządzeniem pana ministra będą miały duży wpływ na wysokość dotacji podstawowej. Życzymy sobie nawzajem, aby udało się powiększyć liczbę wydziałów z kategorią A. Obecnie kategorię taką ma tylko Wydział Nauk o Żywności i Biotechnologii.

W listopadzie dokonaliśmy przeglądu struktur administracyjnych Uczelni pod względem systemu zarządczego i podjęliśmy odpowiednie decyzje w tym zakresie.

Od wczoraj funkcjonujemy na Uczelni z nową strukturą organizacyjną w administracji. W miejsce dotychczasowych 8 jednostek organizacyjnych powołanych zostało 5. Największa reorganizacja dotyczy Działu Nauki. Powołane zostało Centrum Nauki z nowym kierownictwem, w ramach którego funkcjonują 2 zespoły ds. badań naukowych i ds. programów i projektów. Szczególne nadzieje wiążę z tym drugim zespołem, tzn. ds. programów i projektów, którego głównym zadaniem będzie udzielanie daleko idącej pomocy wszystkim pracownikom naukowym przy przygotowywaniu wniosków o nowe projekty badawcze. W tym zakresie, tzn. realizacji projektów badawczych, musimy w krótkim czasie dokonać znaczącego przełomu. Aktualna bowiem liczba około 30 projektów finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki i Narodowego Centrum Badań i Rozwoju jest daleko nieadekwatna do naszego dużego potencjału w postaci kadry naukowej i zaplecza laboratoryjnego. A jest to bardzo ważny wskaźnik w parametryzacji jednostek oraz naliczaniu przez Ministerstwo dotacji podstawowej i różnego rodzaju rankingach.

[...] W najbliższych miesiącach, tzn. jeszcze przed wakacjami, musimy zmierzyć się z wieloma istotnymi problemami, m.in. uchwaleniem do końca marca nowego Statutu Uczelni, tego wymaga nowa Ustawa, która weszła w życie w październiku. Z dniem 31 sierpnia 2017 r. kończą się wszystkim powołania na kierowników jednostek organizacyjnych, dlatego do końca czerwca musimy przeprowadzić całą procedurę z tym związaną. [...] Jesteśmy na etapie przygotowywania dokumentacji do rozpoczęcia być może jeszcze w 2017 r. dwóch inwestycji na Felinie, tzn. Centrum Badawczo-Wdrożeniowego i Dydaktycznego Innowacyjnych Technologii w Ogrodnictwie oraz Stacji Badawczej i Ośrodka Dydaktyczno-Szkoleniowego Jeździectwa i Hipoterapii. Ta ostatnia inwestycja jest potrzebna dla dobrze funkcjonującego już jako jedyne w Polsce kierunku hipologia i jeździectwo oraz nowo otwieranego od października 2017 r. kierunku – wychowanie fizyczne, specjalność – jeździectwo i sporty wodne. [...]

Od 1 grudnia podwyższyliśmy znacząco wynagrodzenia pracowników inżynierijno-technicznych ze stopniem doktora, którzy zarabiali poniżej 2300 zł. ■

Fot. Maciej Niedziółka

List Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego odczytany przez JM Rektora podczas spotkania noworocznego

Jarosław Gowin
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Magnificencje, Wysokie Senat,
Profesorowie i Pracownicy Akademicy

[...] Mija rok mojej pracy w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Był on przede wszystkim przeznaczony na pracę koncepcyjną, budowanie podwalin reformy szkolnictwa wyższego. Z wielką satysfakcją myślę o tym, co już udało nam się wspólnie dokonać. Weszła w życie strategia na rzecz doskonałości naukowej, której filarami są: Konstytucja dla nauki, Innowacje dla gospodarki oraz Społeczna odpowiedzialność nauki. We współpracy ze środowiskiem akademickim udało nam się sprawnie wprowadzić ustawę deregulacyjną, mającą na celu odciążenie uczelni od zbędnej biurokratyzacji. Za wielki sukces uznaję jednogłośnie przyjęcie przez Sejm tzw. pierwszej ustawy o innowacyjności. W październiku br. zainicjowaliśmy również cykl comiesięcznych konferencji programowych poprzedzających Narodowy Kongres Nauki, poświęconych najważniejszym problemom polskiego szkolnictwa wyższego oraz planowanym reformom.

Przed nami jednak ciągle wiele do zrobienia. Rok 2017 będzie czasem dalszej intensywnej pracy, a jej ukoronowaniem będzie zaplanowany we wrześniu w Krakowie Narodowy Kongres Nauki. Ogłoszona zostanie wtedy Konstytucja dla nauki – Ustawa 2.0 przygotowana wspólnie przez Ministerstwo oraz wybrane wcześniej w konkursie zespoły naukowców. W międzyczasie ogłosimy program budowy Stref Odkrywania Wiedzy Aktywnej – SOWA, czyli lokalnych minicentrów nauki z najnowocześniejszym sprzętem laboratoryjnym oraz

unikalnym w skali świata komponentem w technologii Virtual Reality. Do współrealizacji tego projektu zaprosimy również Państwa.

Niezmiernie istotne jest dla mnie to, że wszystkie projekty zmian powstawały w wyniku rozmów i konsultacji ze środowiskiem akademickim oraz w oparciu o nadesłane przez nie propozycje. Jestem przekonany, że jedynie w dialogu, uważnym słuchaniu i otwartej dyskusji możemy wspólnie wypracować najlepsze rozwiązania.

Szanowni Państwo, dziękuję za zaangażowanie, zrozumienie, słowa konstruktywnej krytyki, za wszelkie uwagi. Razem tworzymy przyszłość polskiej nauki, jesteśmy za nią współodpowiedzialni. Ze swej strony pragnę zapewnić o wsparciu, wielkiej życzliwości i szacunku dla Państwa pracy.

Przed nadchodzącymi Świętami Bożego Narodzenia proszę przyjmując moje najgłębsze i najszczerze życzenia. Boże Narodzenie, od IV wieku obchodzone w dniu przesilenia zimowego – *Dies Natalis Solis Invicti* – wyraża w sobie ideę zwycięstwa światłości nad mrokiem. Do tego, choć własnymi drogami, dąży także nauka – do przezwyciężenia mroków niewiedzy, do światła poznania. Życzę Państwu jak najwięcej tego światła – zarówno w życiu zawodowym, jak i osobistym. Łamiąc się opłatkiem, który przypomina nam, że dobro się mnoży, gdy się nim dzieli, życzę Państwu satysfakcji z pracy, wielu sukcesów dydaktycznych oraz na polu badawczym.

Z wyrazami szacunku
Jarosław Gowin

Życzenia z okazji świąt Bożego Narodzenia oraz Nowego Roku na ręce JM Rektora UP w Lublinie nadesłali m.in.:

Jarosław Gowin, wiceprezes Rady Ministrów, minister nauki i szkolnictwa wyższego; senatorowie RP: Jerzy Chróścikowski, Andrzej Stanisławek; posłowie na Sejm RP: Elżbieta Kruk, Gabriela Masłowska, Włodzimierz Karpiński, Jan Łopata, Genowefa Tokarska; posłowie do PE: Jarosław Kalinowski, Mirosław Piotrowski, Krzysztof Hetman; Przemysław Czarnek, wojewoda lub.; Sławomir Sosnowski, marszałek woj. lub.; Przemysław Litwiniuk, przew. Sejmiku Woj. Lub.; Piotr Kowalczyk, przew. Rady Miasta Lublin; Piotr Majchrzak, konsul hon. Austrii w Lublinie; Jan Danilczuk, konsul hon. Wielkiej Brytanii w Lublinie; Stanisław Adamiak, konsul hon. Ukrainy w Lublinie; Andrzej Wnuk, prezydent Zamościa; Ryszard Góra, burmistrz Bełżyc; Zenon Rodzik, starosta opolski; Henryk Matej, starosta zamojski; Janusz Szpak, starosta krasnostawski; Roman Radzikowski, wójt gmi-

ny Łaziska; Stanisław Sokal, wójt gminy Skierbieszów; Teresa Kot, wójt gminy Jastków; Abel, prawosł. abp lub. i chełm.; prof. Jerzy Woźnicki, prez. Fundacji Rektorów Polskich; prof. Stanisław Michałowski, rektor UMCS; prof. Andrzej Drop, rektor UM w Lublinie; ks. prof. Antoni Dębiński, rektor KUL; prof. Ryszard Górecki, rektor UWM w Olsztynie; prof. Jan Pikul, rektor UP w Poznaniu; prof. Włodzimierz Sady, rektor UR w Krakowie; prof. Tadeusz Trziszka, rektor UP we Wrocławiu; prof. Cezary Madryas, rektor Polit. Wrocławskiej; prof. Tadeusz Bohdal, rektor Polit. Koszalińskiej; prof. Wiesław Bielawski, rektor SGGW w Warszawie; prof. Jacek Wróbel, rektor ZUT w Szczecinie; rektor i Senat Polit. Gdańskiej; prof. Sławomir Wiak, rektor Polit. Łódzkiej; prof. Tadeusz Słomka, rektor AGH w Krakowie; ks. prof. Wojciech Żyzak, rektor Uniw. Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie; prof. Witold Kłaczewski, rektor WSSP w Lublinie; prof. Krzysztof Rejman, rektor PWSTE w Jarosławiu; prof. Tamara Zacharuk, rektor UPH w Siedlcach; dr Emilia Żerel, rektor WSNS w Lublinie; prof. Andrzej Jasiński, rektor LSW w Rykach; płk nawig. dr Grzegorz Roslan, prorektor WSOSP w Dęblinie; prof. Jurij Bobalo, rektor Narodowego Uniwersytetu Polit. Lwowskiej; dr Marta Komorska, rektor WSPA w Lublinie; dr Małgorzata Makowska-Brzychczyk, rektor PWSZ w Sandomierzu; prof. Grzegorz Przebinda, rektor PWSZ w Krośnie; prof. Kazimierz Bonasik, SGGW w Warszawie; prof. Tadeusz Sikora i prof. Władysław Kędzior, UE w Krakowie; prof. Adam Roman, dziekan Wydz. Biologii i Hodowli Zwierząt UP we Wrocławiu; prof. Urszula Czarnik, dziekan Wydz. Bioinżynierii Zwierząt UWM w Olsztynie; prof. Janina Skrzyczyńska, dziekan Wydz. Przyrodniczego UPH w Siedlcach; prof. Zygmunt Gil, Zakład Hodowli Bydła UR w Krakowie; społeczność UAM w Poznaniu; pracownicy Kat. Przetwórstwa Produktów Zwierzęcych UR w Krakowie; pracownicy Kat. Nauk o Zwierzętach Przeżywających ZUT w Szczecinie; pracownicy Kat. Gleboznawstwa i Ochrony Gruntów UP w Poznaniu; pracownicy Inst. Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonie; pracownicy Kat. Mikrobiologii Uniw. Szczecińskiego; pracownicy GD w Uhrusku, UP w Lublinie; prof. Tomasz Trojanowski, prez. PAN w Lublinie; prof. Artur Korobowicz, prez. LTN; prof. Cezary Sławiński, dyr. Inst. Agrofizyki; prof. Wiesław Oleszek, dyr. IUNG; prof. Eugeniusz Herbut, Inst. Zootech. PIB; prof. Edward Arseniuk, dyr. IHAR – PIB; prof. Karol Węglarzy, dyr., i Barbara Białek-Brodacz, prez. ZD Instytut Zootech. PIB w Grodźcu Śląskim; prof. Rudolf Michałek, UR w Krakowie; prof. Zygmunt Pejsak, PIW – PIB w Puławach; prof. Jarosław Horbańczuk, dyr. IGIHZ PAN; prof. Marian Trusczyński, PIW – PIB; dr Jerzy Leszczyński, Jackson State University; Katedra Chemii Środowiska UWM w Olsztynie; Lwowski Narodowy Uniwersytet Weterynaryjny; Sławomir Plis, dyr. LODR w Końskowoli; Andrzej Tittenbaum, dyr. RPN; Lucjan Cichosz, dyr. MHR w Zamościu; Agnieszka Starek,

op. SKN Food Design, Kat. Biologicznych Podstaw Technologii Żywności i Pasz UP w Lublinie; Katedra Projektowania i Konserwacji Krajobrazu UP w Lublinie; Teresa Misiuk, lub. kurator oświaty; Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka Region Oceny Parznie; Zofia Frajnt, prez. TWWP; Bogdan Kawalko, dyr. Dep. Polityki Region. UMWL w Lublinie; dyrekcja i pracownicy SPSK nr 1 w Lublinie; kpt. Krzysztof Krawczyk, dca Batalionu Dowodzenia Wielonarodowej Brygady; insp. Paweł Dobrodziej, kmdt woj. policji w Lublinie; płk dypl. Piotr Chudzik; szef. Woj. Sztabu Wojskowego; płk Tadeusz Nastarowicz, 2. Lub. Brygada Obrony Terytorialnej; Marzenna Sendecka, BGŻ BNP Paribas; Krzysztof Słęczak, dyr. ARP SA w Mielcu; Andrzej Pruszkowski, wiceprez. zarządu PGE Dystrybucja SA; Katarzyna Kępa, dyr. MUP w Lublinie; Włodzimierz Białduń, Okręgowy Inspektorat Pracy w Lublinie; Ilona Skibińska-Fabrowska, dyr. NBP w Lublinie; Adam Klimek, dyr. hali Transgourmet Polska; Zdzisław Antoń, dyr. KRUS w Lublinie; Sławomir Matyjaszczyk, prez. Zarządu MPWiK w Lublinie; Piotr Waszak, dyr. ZUS w Lublinie; Małgorzata Tymochowicz, prez. Zarządu Elektrownia Wschód SA; Sylwia Szewc-Koryszko, red. nac. „Kuriera Lubelskiego”; ks. Mieczysław Puzewicz, dyr. Radia eR; Jacek Miłosz, dyr. PGE GiEK SA; Jolanta Jańczak, dyr. LPEC SA w Lublinie; Marcei Niezgodą, dyr. LAWP w Lublinie; Marian Hawrylak, dyr. PUP w Zamościu; Teresa Wylupek, WIORN w Lublinie; prof. Iwona Bojar, dyr. IMW w Lublinie; Marcei Niezgodą, dyr. LAWP w Lublinie; Zbigniew Kmicic, wiceprez. Pracodawców RP i prez. Pracodawców Ziemi Lub.; Ryszard Nowak, prez. zarządu Krajowego Stowarzyszenia Eksporterzy RP; Tomasz Małeczki, prez. Lub. Parku Nauk. Technol.; Zbigniew Michalak, prez. LFP; Karol Tarkowski, dyr. NFZ w Lublinie; Marian Król, przew. Regionu Środkowo-Wschodniego NSZZ „Solidarność”; ks. Jan Bielak, proboszcz parafii pw. Trójcy Przenajświętszej w Lublinie; Tomasz Kranz, dyr. Państwowego Muzeum na Majdanku; Jerzy Sądel, dyr. RDLP w Lublinie; Janusz Szatkowski, dyr. WORD w Zamościu; Maria Boćkowska; Alicja i Czesław Michałowscy; Barbara i Zygmunt Reklewscy; Anna i Tadeusz Szulcowie; Anna i Kazimierz Gajek, „Dwór Anna”; Polski Związek Hodowców; Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka; PFHBiPM Oddział w Lublinie; Prywatne Gimnazjum i Liceum im. Królowej Jadwigi w Lublinie; Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Lublinie; PZZ Lubella; Perła Browary Lubelskie; Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu; Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów; Lubelski Rynek Hurtowy Elizówka; Lubelska Medycyna Klaster Usług Medycznych i Prozdrowotnych; Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Lublinie; Lubelski Wojewódzki Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych; Bank Polski SA; StatSoft Polska; WITKO; Fundacja DKMS; Teatr Muzyczny w Lublinie; Europa SA; Sokółów; Bieluch. ■

Doktorat honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu dla prof. dr. hab. dr. h.c. multi Zygmunta Litwińczuka

Laudacja wygłoszona przez dziekana Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt dr. hab. Adama Romana w dniu 14 listopada 2016 r. na uroczystym posiedzeniu Senatu z okazji 65-lecia Uczelni

Magnificencjo Rektorze
Wysoki Senacie
Czcigodny Doktorze Honoris Causa
Szanowni Państwo

W odczuciu moim, jak i całej społeczności Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt oraz Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, osobą mogącą się poszczycić wybitnym dorobkiem naukowym, wspaniałymi osiągnięciami dydaktycznymi i organizacyjnymi na rzecz nauki i praktyki jest Pan Profesor Zygmunt Apolinary Litwińczuk. Niezwykle ceniony i uznany w kraju i za granicą autorytet w środowisku naukowym specjalistów z zakresu chowu i hodowli bydła oraz oceny jakości surowców pochodzenia zwierzęcego (zwłaszcza mleka i mięsa wołowego). Wielki uczony, który w wieku 26 lat doktoryzował się, mając lat 31, habilitował się, a w wieku 40 lat uzyskał tytuł naukowy profesora. Tak błyskawiczna kariera naukowa jest wynikiem ogromnej pracowitości Profesora i intuicji w wyborze tematyki badawczej, a także talentu organizacyjnego w budowaniu zespołów badawczych i właściwego doboru współpracowników. Wyniki pracy naukowej prof. Litwińczuka mówią same za siebie, gdyż jest On autorem i współautorem ponad 670 różnych publikacji, w tym ponad 300 oryginalnych prac twórczych, ponad 20 monografii, w tym 5 podręczników akademickich. Wielką zasługą Profesora Litwińczuka są działania na rzecz zachowania bioróżnorodności. Przyczynił się On bowiem do restytucji rodzimej rasy bydła białogrzbiatego i za to m.in. został wyróżniony prestiżowym Medalem im. Profesora Tadeusza Vetulaniego. Ma On również niezwykle osiągnięcia w kształceniu kadry naukowej. Przyznając honorowy doktorat prof. Zygmuntowi Litwińczukowi, wskazujemy postać wybitną, o sile oddziaływania daleko wykraczającej poza obszar własnego środowiska naukowego. Dlatego jestem dumny z takiego wyboru naszego Senatu i z wielką radością i satysfakcją witam Pana Profesora w naszym gronie, gdyż otrzymując tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, staje się Pan Profesor członkiem społeczności akademickiej naszej Uczelni.

Prof. dr. hab. Zygmunt Apolinary Litwińczuk urodził się 2 stycznia 1950 r. w miejscowości Iłowiec (gm. Skierbieszów, pow. Zamość). Szkołę podstawową i średnią (I LO im. Jana Zamojskiego) ukończył w Zamościu. 1 października 1967 r. podjął studia na Wydziale Zootechnicznym ówczesnej Wyższej Szkoły Rolniczej

RECTORIS MAGNIFICI ORATIO

Uroczystość przyznania honorowego doktoratu zawsze jest wydarzeniem dla środowiska akademickiego. W sposób szczególny doceniamy tych, którzy zmieniają oblicze światowej nauki, bo przecież nie jesteśmy samotną wyspą, a warsztat naukowca jest dzisiaj globalny w swym oddziaływaniu i zasięgu.

Profesor Zygmunt Litwińczuk to jedna z tych postaci polskiej nauki, która nie tylko swoim dorobkiem zażyta na szacunek całego europejskiego środowiska akademickiego. To również człowiek, który wyznawanymi zasadami i postawą etyczną pokazuje, że w dzisiejszym świecie wartości wciąż mają fundamentalne znaczenie. Połączenie światów wartości i nauki – tworzących jedność, o czym nie zawsze chcemy pamiętać – i zaufanie środowiska dały Profesorowi w tym roku godność rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Z tym większą więc radością honorujemy Zygmunta Litwińczuka, wielką postać europejskiej zootechniki, odnowiciela polskich ras bydła. Człowieka, który swoją wiedzę z równą pasją przekazuje badaczom, jak i studentom oraz rolnikom, pamiętając, że ów przystoiowy kaganek oświaty dzisiaj może płonąć pełnym światłem z korzyścią dla całego społeczeństwa.

Prof. zw. dr. hab. Tadeusz Trziszka
Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego
we Wrocławiu

w Lublinie. W okresie studiów działał aktywnie w studenckim Kole Naukowym Zootechników, pełniąc m.in. funkcję prezesa tego Koła.

Zaprezentowanie wszystkich dokonań Pana Profesora w krótkim wystąpieniu jest zadaniem niewykonalnym. Zatem pozwolę sobie na zaakcentowanie tylko najważniejszych faktów z bogatego życiorysu naukowego Czcigodnego Doktora Honorowego, na które szczególną uwagę zwrócili wybitni i niezwykle kompetentni recenzenci, powołani w procedurze nadania tej najwyższej godności akademickiej: prof. dr. hab.

Anna Sawa, prof. dr. hab. Tadeusz Szulc i prof. dr. hab. Zygmunt Reklewski.

Wszyscy recenzenci zwrócili uwagę na to, że prof. Litwińczuk swoją przygodę z nauką rozpoczął już w okresie studiów, działając aktywnie w studenckim Kole Naukowym Zootechników. Wykonane w ramach Sekcji Hodowli Bydła opracowanie naukowe pt. „Długość życia, wykorzystanie produkcyjne i płodność krów rasy ncb i pc zapisanych do ksiąg z terenu woj. lubelskiego” uzyskało wyróżnienie na Ogólnopolskiej Sesji Studenckich Kół Naukowych w Warszawie w

Uroczystość nadania doktoratu honoris causa i 65-lecia Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. Fot. Przemysław Jankowski

1971 r. Była to jednocześnie pierwsza typowo naukowa publikacja prof. Litwińczuka.

Pracę w Zakładzie Hodowli Bydła rozpoczął w 1971 r., jeszcze jako student V roku Wydziału Zootechnicznego. Studia ukończył z wyróżnieniem w czerwcu 1972 r. Stopień naukowy doktora nauk rolniczych uzyskał 21 lutego 1976 r. po obronie (z wyróżnieniem) pracy doktorskiej pt. „Badania nad opasem buhajków rasy nizinnej czarno-białej z wykorzystaniem pastwiska w okresie letnim i kiszonki z traw w okresie zimowym”, której promotorem był prof. Władysław Zalewski. Habilitował się w roku 1981 na Wydziale Zootechnicznym Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie na podstawie rozprawy pt. „Badania nad wpływem wychowu pastwiskowego i alkierzowego jałowic pochodzących z różnych środowisk hodowlanych na wzrost, rozwój i późniejszą produktywność w oborze wielkostadnej”. Z dniem 1 stycznia 1983 r. został mianowany na stanowisko docenta, a tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego nauk rolniczych uzyskał 15 maja 1990 r., a więc w wieku 40 lat. Pięć lat później (1 maja 1995 r.) został mianowany na stanowisko profesora zwyczajnego w Akademii Rolniczej w Lublinie, aktualnie Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie. W roku 2008 otrzymał tytuł doktora honoris causa Akademii Podlaskiej w Siedlcach, a w 2013 r. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

W początkowym okresie działalności naukowej prace badawcze Pana Profesora koncentrowały się m.in. na zagadnieniach związanych z oceną wartości hodowlanej bydła czarno-białego i efektach jego doskonalenia w kierunku mlecznym i mięsnym. Drugim bardzo ważnym kierunkiem badań były prace związane z wprowadzaniem nowych technologii chowu bydła. W następnych latach prof. Litwińczuk zajął się wykorzystaniem importowanego ze Sta-

nów Zjednoczonych Ameryki i Kanady bydła holsztyńsko-fryzyskiego w doskonaleniu pogłowia krajowego. Wiedzę z zakresu zasad i metod chowu bydła mięsnego oraz produkcji wołowiny kulinarnej w Stanach Zjednoczonych, zdobył w trakcie stażu naukowego na Uniwersytecie Tennessee w USA, umiejętnie wykorzystał w późniejszych swoich badaniach, czego efektem jest znaczący dorobek publikacyjny i powszechna opinia w środowisku o dużej wiedzy Profesora z tego zakresu. Ważnym kierunkiem badawczym realizowanym na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat są prace związane z czynnikami warunkującymi wysoką jakość produktów pozyskiwanych od bydła, głównie mleka i mięsa. Znaczącym osiągnięciem prof. Litwińczuka jest restytucja starej polskiej rodzimej rasy bydła – białogrzbietej. Jest On autorem „Programu hodowlanego ochrony zasobów genetycznych bydła białogrzbietego”, opracowanego w 2002 r. dla Ministerstwa Rolnictwa. Znaczna część dorobku naukowego Profesora dotyczy problemów związanych z zachowaniem bioróżnorodności. Wydany pod Jego redakcją przez PWRiL w Warszawie w 2011 r. podręcznik akademicki pt. „Ochrona zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich i dziko żyjących” cieszy się dużym zainteresowaniem. Za szerokie, osobiste zaangażowanie w tym zakresie prof. Litwińczuk w 2007 r. został wyróżniony prestiżowym Medalem im. prof. Tadeusza Vetulaniego.

Znacząca część badań realizowanych przez prof. Litwińczuka została wykonana w ramach projektów badawczych, których w 14 przypadkach był kierownikiem, a w kilku innych uczestniczył jako główny wykonawca.

Swoją działalność naukową prof. Litwińczuk rozwijał w ścisłym kontakcie z nauką światową. W 1995 r. odbył 6-miesięczny staż naukowy na Uniwersytecie Tennessee (USA), a wyniki swoich badań prezentował na wielu sympozjach i kongresach międzynarodowych, m.in. w Niemczech, Hiszpanii, Włoszech, Francji, Danii, Grecji, Australii, Czechach, Holandii, w Szwajcarii, Austrii, Belgii, Szwecji, USA, Norwegii, na Węgrzech, Litwie, Słowacji, w Chinach.

Działania Profesora na tym polu pozwoliły na stworzenie szkoły naukowej hodowli bydła, gdyż był opiekunem naukowym w 18 zakończonych przewodach doktorskich. Dziewięciu wypromowanych doktorantów Profesora uzyskało stopnie doktora habilitowanego, a trzej z nich tytuły profesora. Jest autorem 38 recenzji prac doktorskich,

29 recenzji na stopień doktora habilitowanego, 5 na tytuł profesora, 13 na stanowisko profesora, 2 na tytuł doktora honoris causa, 90 recenzji dla Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów, 92 recenzji projektów badawczych i ponad 340 recenzji dla wydawnictw.

Wielka wiedza i doświadczenie z zakresu chowu i hodowli bydła mlecznego i mięsnego są uznawane i cenione również przez hodowców praktyków, o czym świadczy fakt powołania Profesora do rad hodowlanych i zarządów związków hodowców, a także na przewodniczącego komisji oceniających bydło na krajowych i regionalnych wystawach hodowlanych.

Niezwykle bogata jest działalność organizacyjna prof. Zygmunta Litwińczuka na rzecz macierzystej Uczelni oraz licznych towarzystw i instytucji naukowych. Nieprzerwanie od 1995 r. jest kierownikiem Katedry Hodowli Bydła (obecnie Katedry Hodowli i Ochrony Zasobów Genetycznych Bydła). W tym czasie kierował również Pracownią Oceny Surowców Pochodzenia Zwierzęcego (1991–1997), Katedrą Hodowli Bydła i Oceny Mleka Akademii Podlaskiej w Siedlcach (1992–2002) oraz Pracownią Ekologicznej Produkcji Żywności Pochodzenia Zwierzęcego (2010–2014). W latach 1986–1990 był prodziekanem, a od 1990 do 1996 r. dziekanem Wydziału Zootechnicznego Akademii Rolniczej w Lublinie. Jego zaangażowanie i aktywność znalazły po raz kolejny uznanie środowiska akademickiego, został bowiem wybrany na rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie na kadencję 2016–2020.

W latach 2007–2013 był prezesem Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego. W latach 1996–2001 był krajowym koordynatorem Komisji Cattle Production Europejskiej Federacji Zootechnicznej. W latach 2003–2011 był wiceprzewodniczącym Komitetu Nauk Zootechnicznych PAN. Od 2011 r. pełnił funkcję wiceprzewodniczącego, a od 2014 r. przewodniczącego Komisji Rolnictwa i Weterynarii Oddziału PAN w Lublinie. Prof. Litwińczuk od 1997 r., przez sześć kolejnych kadencji, był członkiem Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów. W roku 2008 został wiceprezydentem Profesorskiego Klubu Hodowców Bydła, a od 2013 r. jest prezydentem tego Klubu. Od 1992 r. jest członkiem Rady Naukowej Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu. Jest też powołanym przez prezesa PAN w 2009 r. członkiem zespołu ekspertów ds. rozwoju biologii molekularnej i biotechnologii oraz wchodzi w skład zespołu ekspertów Państwowej Komisji Akredytacyjnej. W latach 1992–1999 był redaktorem czasopisma „Folia Societatis Scientiarum Lublinensis”, a od 2005 r. – „Roczników Naukowych Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego”.

Działalność prof. Litwińczuka znacznie wykracza poza środowisko akademickie. W latach 1998–2006 był wiceprzewodniczącym i przewodniczącym Rady Powiatu w Lublinie.

Za swoje ogromne zaangażowanie i przebogata działalność na polu naukowo-badawczym, dydaktyczno-wychowawczym i organi-

Prof. Zygmunt Litwińczuk i prof. Tadeusz Trziszka.
Fot. Tomasz Lewandowski

zacyjnym, został wyróżniony wieloma nagrodami i odznaczeniami, m.in. 4 nagrodami Ministra Nauki (2 zespołowe I° i 2 indywidualne III°), Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Wszystkie powyższe dokonania i osiągnięcia prof. Zygmunta Litwińczuka znalazły swoje odniesienie w recenzjach. Prof. Anna Sawa zwróciła uwagę na to, że „Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, jako jedna z najlepszych w Polsce specjalistycznych uczelni interdyscyplinarnych z przewagą kierunków przyrodniczych, z konsekwencją realizuje godny podziwu cel wyróżniania godnością doktora honoris causa tych uczonych, którzy wnieśli największy wkład do nauki. Wybór osoby prof. Zygmunta Litwińczuka na kandydata do najwyższej godności akademickiej jest uzasadniony, ponieważ Profesor jest wybitnym i cenionym autorytetem w zakresie chowu i hodowli bydła oraz prowadzi współpracę z Uniwersytetem Przyrodniczym we Wrocławiu od ponad 30 lat. Różnorodność prac zrealizowanych w różnych środowiskach uformowała osobowość wielkiego uczonego, którego dorobek pozwala młodszym pracownikom na obdarowanie Go zaszczytnym mianem Mistrza”.

Z kolei prof. Tadeusz Szulc stwierdził, że z „fragmentarycznej analizy elementów działalności profesora Zygmunta Litwińczuka wyłania się osobowość wielkiego uczonego, utalentowanego nauczyciela i wychowawcy, zasługująca w pełni na wyróżnienie najwyższą godnością akademicką. Zatem z uznaniem popieram wniosek Rady Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu

o nadanie profesorowi Zygmuntowi Litwińczukowi tytułu doktora honoris causa”.

Również prof. Zygmunt Reklewski jednoznacznie wysoko pozytywnie ocenił dorobek i postawę prof. Litwińczuka: „Reasumując, stwierdzam z pełnym przekonaniem, że wniosek o nadanie tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu prof. dr. hab. Zygmuntowi Litwińczukowi jest w pełni zasadny, o czym świadczy Jego bardzo duży dorobek naukowy, a także wybitne osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne”.

We wnioskach końcowych Państwo Recenzenci stwierdzili, że doskonali dorobek naukowy Profesora Zygmunta Litwińczuka i wielkie zaangażowanie w rozwój polskiej nauki zootechnicznej są wybitne. Jego niekwestionowany autorytet naukowy w zakresie hodowli bydła oraz zasługi w promocji uczonych środowiska wrocławskiego stanowią ważny powód do przyznania Mu godności doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

Prof. Zygmunt Litwińczuk jest osobą niezwykłą. Dzięki swojemu talentowi i zaangażowaniu w pracę badawczą, dydaktyczną i organizacyjną osiągnął sukces naukowy i zawodowy, pozostając człowiekiem niezwykle otwartym i życzliwym, spieszącym radą i pomocą tym, którzy się do Niego zwracają.

W całym okresie działalności zawodowej widoczne są związki prof. Litwińczuka z Uniwersytetem Przyrodniczym we Wrocławiu, a szczególnie z Wydziałem Biologii i Hodowli Zwierząt oraz Zakładem Hodowli Bydła i Produkcji Mleka. Wiele wspólnie podejmowanych przedsięwzięć naukowo-badawczych, wspólnych działań na polu dydaktycznym i organizacyjnym skutkowało opracowaniami naukowymi i dydaktycznymi, w tym

także ewolucją programów nauczania na kierunku zootechnika. Miał On również znaczący wpływ na rozwój kadry naukowej naszego Wydziału. Wielokrotnie bowiem wykonywał dla pracowników naszego Wydziału recenzje prac doktorskich, na stopień doktora habilitowanego czy też na tytuł profesora.

Biorąc pod uwagę tak liczne zasługi prof. dr. hab. Zygmunta Litwińczuka, profesorowie z Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt wystąpili z wnioskiem o wyróżnienie Pana Profesora tytułem doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. W dniu 15 lutego 2016 r. Kapituła Tytułu wydała pozytywną opinię, a 26 kwietnia 2016 r. Rada Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt, przy jednogłośnie poparci, podjęła uchwałę w sprawie wszczęcia postępowania o nadanie prof. dr. hab. Zygmuntowi Litwińczukowi tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. W dalszej kolejności, w dniu 28 czerwca 2016 r. Rada Wydziału powołała na recenzentów dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego kandydata prof. dr. hab. Annę Sawę, prof. dr. hab. Tadeusza Szulca i prof. dr. hab. Zygmunta Reklewskiego. Rada Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt na posiedzeniu w dniu 13 września 2016 r., po zapoznaniu się z opiniami recenzentów dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego, przy jednogłośnie poparci podjęła uchwałę w sprawie nadania prof. dr. hab. Zygmuntowi Litwińczukowi tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. Wniosek Rady Wydziału był procedowany na obradach Senatu UP we Wrocławiu w dniu 22 września 2016 r. Uchwała Senatu w sprawie nadania tytułu doktora honoris causa panu prof. Zygmuntowi Litwińczukowi została przyjęta jednogłośnie.

Czcigodny Doktorze Honoris Causa, poprzez wyróżnienie najwyższą godnością akademicką wyrażamy nasze uznanie i najgłębszy szacunek dla Twoich dokonań. Drogi Doktorze Honorowy, w imieniu własnym i całej społeczności akademickiej Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu w tym uroczystym dniu pragnę serdecznie podziękować Panu Profesorowi za wszystkie inicjatywy i działania, które przyczyniły się do dynamicznego rozwoju naszej Uczelni. Jesteśmy zaszczytzeni i dumni, że dzięki dzisiejszej uroczystości nasza Alma Mater zapisała w swoich annałach nazwisko wielkiego uczonego, wybitnego specjalisty z zakresu chowu i hodowli bydła, kreatora postępu, kształcenia młodych kadr oraz osobę godną naśladowania pod każdym względem. Składam Panu Profesorowi serdeczne gratulacje oraz najlepsze życzenia wielu dalszych wspaniałych osiągnięć w pracy naukowej i organizacyjnej na forum krajowym i zagranicznym oraz dużo zdrowia i satysfakcji w życiu osobistym.

Dr hab. inż. Adam Roman, prof. nadzw.

■ Od lewej prof. prof. Zygmunt Litwińczuk, Tadeusz Trziszka, Adam Roman i Andrzej Zachwieja.
Fot. Tomasz Lewandowski

Doktorat honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu dla prof. dr. hab. dr. h.c. multi Zygmunta Litwińczuka

Udomowienie i hodowla zwierząt jako istotny element rozwoju cywilizacji

prof. dr. hab. dr. h.c. multi Zygmunt Litwińczuk

Magnificencje Rektorzy i Państwo Prorektorzy,

Prześwietny Senacie Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu,

Panie Dziekanie i Wysoka Rado Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt,

Ekscelencjo Księżę Biskupie,

Państwo Dziekani Wydziałów z różnych Uczelni w Polsce i Panowie Dyrektorzy Instytutów,

Liczne Szacowne Grono Profesorskie, szczególnie zacni przyjaciele z Profesorskiego Klubu Hodowców Bydła,

Moi Drodzy Wychowankowie i Najbliżsi Współpracownicy w osobach obecnych tutaj profesorów, doktorów i magistrów,

Droga cała moja Rodzino, a szczególnie Ty, wierna towarzyszko życia, Żono Anno, Wszyscy Szanowni Goście

Dzisiejszy dzień 14 listopada 2016 roku to niezwykła chwila w moim życiu. Oto ja, syn ziemi zamojskiej, urodzony w małej miejscowości, otrzymałem przed chwilą z rąk Magnificencji Rektora najwyższe wyróżnienie, jakie może przyznać Uniwersytet – godność doktora honoris causa. Moja skromna osoba została włączona w jakże zaszczytne i dostojne grono uczonych, mężów stanu, wybitnych twórców obdarowanych tą godnością przez Uniwersytet. Za otrzymaną godność pragnę serdecznie i gorąco podziękować Jego Magnificencji Rektorowi i całemu Senatowi Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. Serdecznie dziękuję również poprzedniemu Rektorowi – profesorowi Romanowi Kołaczowi i poprzedniemu Senatowi, za których kadencji wszczęto całą procedurę związaną z nadaniem tej godności.

Szpecially bardzo ciepłe podziękowania kieruję do Pana Dziekana i Wysokiej Rady Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt, która wskazała moją osobę i przeprowadziła całe postępowanie kwalifikacyjne.

Dziękuję Państwu Recenzentom, którzy opiniowali ten wniosek. Pani profesor Annie Sawie i panom profesorom Zygmunтови Reklewskiemu i Tadeuszowi Szulcowi za wsparcie przychylnymi ocenami całej mojej działalności zawodowej.

Serdecznie i gorąco pragnę podziękować Panu Profesorowi Andrzejowi Zachwiei, który jako dziekan poprzedniej kadencji rozpoczął całą procedurę na Wydziale, a dzisiaj jako promotor zaprezentował w języku łacińskim moje najważniejsze osiągnięcia.

Dziękuję serdecznie mojej macierzystej, lubelskiej Uczelni. Podziękowania te kieruję do wszystkich władz Uczelni oraz Koleżanek i Kolegów, z którymi dane mi było współpracować w trakcie mojej 45-letniej pracy naukowej. Szczególnie serdecznie dziękuję za tak liczną obecność dzisiaj tutaj, we Wrocławiu, i dzielenie ze mną radości z tego zaszczytowego wyróżnienia.

Pragnę serdecznie podziękować nieobecnej tutaj mojej mamie Alinie (pozostała w Zamościu), która od najmłodszych lat zachęcała mnie do zdobywania wiedzy, a później inspirowała do podejmowania trudnych zadań.

Specjalne podziękowania kieruję do obecnej na sali żony Anny, która wiernie towarzyszy mi już od 44 lat na wszystkich etapach mojego życia zawodowego i naukowego. Dziękuję również za dzisiejszą obecność synom: Woj-

ciechowi, Pawłowi i Karolowi, synowym Sylwii i Agnieszce, mojej siostrze Elżbiecie i najukochańszym wnukom: Sabince i Erykowi, i małemu Antosiowi, który 3 dni temu obchodził swoje 3 urodziny, ale pozostał w Lublinie.

Bardzo się cieszę, że na sali są obecne koleżanki i koledzy ze studiów, a szczególnie dwaj koledzy z mojej klasy w liceum w Zamościu. Jeden z nich, prof. Jerzy Leszczyński otrzyma jutro tytuł doktora honoris causa na Politechnice Wrocławskiej.

Dziękuję wszystkim, których nie wymieniłem, a którzy przybyli z różnych stron Polski i są na tej sali, aby dzielić ze mną radość.

W tradycji akademickiej jest przyjęte, że osoba wyróżniona tym najwyższym tytułem przedstawia w swoim wystąpieniu problem, który wiąże się z jej działalnością naukową czy zawodową.

Od lewej prof. prof. Tadeusz Trziszka, Zygmunt Litwińczuk, Roman Kotacz.
Fot. Tomasz Lewandowski

*Wielkość narodu i jego moralny rozwój
może być mierzony przez sposób,
w jaki traktuje on zwierzęta*

Mahatma Gandhi

W prehistorii życie ludzkie było bardziej niż kiedykolwiek ściśle uzależnione od świata przyrody: klimatu, roślinności, zwierząt. Podstawę egzystencji stanowiło mięso zdobywane w polowaniach, uzupełniane zbieractwem, a zwierzęta były zarówno niebezpiecznymi wrogami, jak i cenioną zwierzyną łowną. Podziwiane były jednocześnie jako istoty obce i tajemnicze. Świadczą o tym wizerunki zwierząt na ścianach wielu jaskiń, wykonywane prawdopodobnie w stanie głębokiego upojenia roślinnymi środkami halucynogennymi. Najstarsze pochodzą sprzed około 30 tys. lat przed Chrystusem z terenów Europy Zachodniej, zwłaszcza południowej Francji i Hiszpanii.

Zdaniem Mahatmy Gandhiego rozwój cywilizacyjny to nic innego jak długotrwały, złożony i wieloetapowy proces wychodzenia ze stanu pierwotnego „nieokrzesań” do stanu zrównoważonego panowania nad wytworzonymi przez siebie formami kultury.

Alvin Toffler, amerykański pisarz i futurolog, który zmarł w 2016 r., w wydanej w 1980 r. książce „Trzecia fala” przedstawił koncepcję rozwoju cywilizacji. Opisuując przemiany zachodzące na świecie, wyróżnił trzy okresy przełomowe, które nazwał falami.

Pierwsza fala

Niewątpliwie przełomem w historii ludzkości była uprawa roślin i domestykacja zwierząt, która wystąpiła około 10–12 tys. lat p.n.e., czyli przejście od gospodarki przyswajającej do wytwarzającej. Najpierw człowiek zajął się uprawą roślin i wedle wiodącej teorii antropologicznych – to kobieta była tą istotą, której przypadła obowiązek opieki nad florą. Prawdopodobnie już w paleolicie kobiety odkryły związek między zasianiem ziarna a powstaniem rośliny. Wiedza ta zaważyła na decyzji o rozpoczęciu osiadłego trybu życia. Do pierwszej domestykacji ssaków doszło najprawdopodobniej ok. 15 tys. lat temu na terenach dzisiejszych Chin, a tym zwierzęciem był pies. Najstarsze ślady udomowienia owiec pochodzą z południowo-zachodniej Azji i południowo-wschodniej Europy sprzed 8–10 tys. lat. Kozy najwcześniej zaczęto utrzymywać w siedzibach ludzkich ok. 10 tys. lat temu na terenach Iranu, Azji Mniejszej, Mezopotamii, Egiptu i Sudanu. Bydło, które pochodzi od tura, zostało udomowione ok. 7–8 tys. lat temu na bardzo odległych od siebie i różnorodnych terenach, tzn. w Azji, Europie i Afryce Północnej. Około 3,5 tys. lat p.n.e. zaczęto zaprzęgać w Europie Środkowej bydło do radeł, dając początek ornej uprawie roli. Świnie również zostały udomowione ok. 7 tys. lat temu na terenie Azji, a konie później, bo ok. 5 tys., równoległe w Azji i Europie. Kura domowa udomowiona została prawdopodobnie ok. 3 tys. lat p.n.e. w Indiach.

Te, powiedzmy, zasługi hodowlane łączy się z męczyzną, który tradycyjnie był przypisywany do zajmowania się zwierzyną, gdyż to on od wie-

ków trudnił się łowiectwem, a zmiana koczowniczego trybu życia na osiadły przekształciła tylko specyfikę jego pracy. W tym niby trywialnym przejściu z myślistwa na hodowlę antropologowie dopatrują się przełomowego dla dziejów ludzkości impulsu. Męczyzna, który nie musiał już uganiać się całymi dniami za zwierzyną, miał nagle zdecydowanie więcej wolnego czasu, kiedy mógł skupić się na myśleniu. Antropologowie stawiają tezę, że to właśnie wtedy męczyzna zaprowadził patriariat. Na podstawie obserwacji współczesnych udomowień obliczono szacunkowo, że po to, aby ujawniły się dziedziczne cechy związane z udomowieniem, musi minąć minimum 50–100 pokoleń. W przeliczeniu na czas wynosi to 200–400 lat dla dużych zwierząt i 100–200 dla małych.

Na przestrzeni wieków człowiek wytworzył lub co najmniej współuczestniczył (wspierając selekcję naturalną) w wytworzeniu ponad 8 tys. ras zwierząt, z tego aż 85% to tzw. rasy lokalne, które pomimo ich mniejszych populacji znajdują swoją niszę w produkcji żywności, a najważniejsze, że są cennym rezerwuarem genów dla przyszłych pokoleń.

Najwięcej ras jest w obrębie bydła (1224) i owiec (1382), a znacznie mniej u koni (818) oraz świń (602) i kóz (672). Część zarejestrowanych w FAO ras już wymarła (647), 602 ma status krytyczny, a 1458 jest w różnym stopniu zagrożenia wyginięciem. Nasz lubelski zespół, którym kieruję, podjął w drugiej połowie lat 90. ubiegłego wieku intensywne działania (wykorzystując również badania cytogenetyczne) w zakresie restytucji i ochrony zasobów genetycznych najszej starej rodzimej rasy – bydła białogrzbietego, uznanej za wymarłą w Polsce w latach 70. Obecnie rasa ta utrzymywana jest już w ponad 50 gospodarstwach, głównie w Polsce wschodniej.

Wprowadzenie gospodarki wytwórczej pociągnęło za sobą zmiany w wyglądzie osiedli ludzkich. Już na początku neolitu budowniczo wie musieli uwzględnić konieczność wyznaczenia miejsca dla udomowionych zwierząt oraz do magazynowania zebranego z poletek ziarna. Najstarsze znaleziska sierpów pochodzą z terenu obecnej Jordanii i Izraela. Uważa się, że Jerycho jest jednym z najstarszych miast świata i prawdopodobnie najstarszym nieprzerwanie istniejącym siedliskiem ludzkim. Powstało ok. 8000 lat p.n.e. Około 7,5 tys. lat temu zainicjowano wytwarzanie naczyń ceramicznych, dzięki czemu kobiety mogły przygotowywać posiłki z ziarna, a później z mleka. Mutacja genetyczna umożliwiająca wytwarzanie przez człowieka enzymu laktazy, który zapewnia pełne trawienie mleka pojawiła się prawdopodobnie na Bałkanach, a utrwałała między 5 a 4 tysiącleciem p.n.e., głównie na terenach Wielkiej Brytanii i Europy Północnej. Dzięki osiedleniu się i rozpoczęciu produkcji żywności możliwe stało się zwiększenie liczby ludności, głównie poprzez skrócenie okresu między narodzinami dzieci.

Połączenie plemion w Mezopotamii około czterotysięcznego roku p.n.e. otworzyło nowy rozdział w historii ludzkości, który ob-

jawił się we wspólnym mieście Uruk. Codzienne dostawy mleka owczego i jego przetworów dla świątynnej elity spowodowały, że świątynia przejęła kontrolę nad hodowlą owiec i produkcją wełny. Między 4000 a 3500 rokiem p.n.e. pojawiły się tam jako nowość w hodowli owce wełniste, których cienka wełna umożliwiała wytwarzanie nowych tkanin, cennego produktu eksportowego. Miliony owiec i rzesza 50–60 tys. pracowników zatrudnionych w ogromnych państwowych wytwórniach sprawiły, że produkcja wełny stała się ekonomiczną siłą napędową wielkiej cywilizacji sumeryjskiej między 4 a 3 tysiącleciem p.n.e.

Każdy z nas zna powiedzenie cesarza rzymskiego Wespazjana *pecunia non olet* (pieniądz nie śmierdzi). Nie każdy jednak wie, że wyraz *pecunia*, czyli pieniądze, pochodzi od słowa *pecus*, oznaczającego bydło rogate, które w czasach przedmonetarnych stanowiło umowny miernik wartości. Podobnie rzecz się miała ze Słowianami, którzy na bydło mówili „skot”. Jeszcze w średniowiecznej Polsce posługiwano się jednostką pieniężną zwaną skojec.

Druga fala

W wieku XVIII rozpoczął się szybki przyrost demograficzny. Był to efekt zwiększenia produkcji żywności oraz początków opieki medycznej, między innymi wynalezienia i upowszechnienia szczepionki przeciwko czarnej ospie, co zawdzięczamy Edwardowi Jennerowi, angielskiemu lekarzowi. Wykorzystał on w uodparnianiu człowieka materiał zakaźny ospy krowiej (krowianki – *variola vaccina*), która w odróżnieniu od ludzkiej ma przebieg łagodny i nigdy nie kończy się śmiercią. Odkrycie Jannera z 1796 r. otworzyło drogę do szerokiego stosowania szczepień ochronnych. A od łacińskiej nazwy krowy – *vaca*, nazwane zostało *vaccination*.

Rozwój przemysłu związanego z hodowlą zwierząt najlepiej ilustruje przykład bydła mięsnego w Stanach Zjednoczonych. Około 1880 r. rozpoczęto przepędzanie bydła z południowo-środkowej części Stanów do dużych ośrodków kolejowych, takich jak np. Kansas, i transportowano koleją na północ do ośrodków miejskich, takich jak Chicago, gdzie było ubijane i przetwarzane. Era przepędzania bydła na tak wielkich obszarach była okresem rozkwitu legendy amerykańskiego kowboja. Intensywny rozwój chowu bydła mięsnego wiązał się niewątpliwie z szybkim ograniczeniem populacji bizonów. W XVIII w. żyło na preriach północnoamerykańskich około 5 milionów bizonów. Aktualną populację szacuje się na około 50 tys. sztuk.

Wraz z rozwojem hodowli bydła i produkcji mleka opracowano szereg nowych rewolucyjnych jak na tamte czasy technologii i urządzeń do jego pozyskiwania i przetwarzania. W Szkocji William Murchland wynalazł w 1889 r. maszynę udojową na podciśnieniu, która zawieszana była pod krową. Opatentował ją w Stanach 3 lata później. W Szwecji Gustaf de Laval otrzymuje w 1878 r. patent na wirówkę do mleka, a w 1907 r. wprowadza pierwszą podciśnieniową dojarkę mechaniczną.

Ojcem dla przetwórstwa mleka był niemiecki chemik Franz von Soxhlet, który w 1886 r. jako pierwszy zastosował metodę pasteryzacji do jego utrwalania. Jedną z pierwszych szklanych butelek na mleko została opatentowana w 1884 r. przez Henry'ego Thatchera, a 5 lat później stała się standardem przemysłowym. Butelka mleka wraz z regularnym przybyciem rano mleczarza była częścią amerykańskiego stylu życia aż do lat 50. ub. w., kiedy to woskowane kartony papierowe zaczęły zastępować szklane butelki.

Praktyczne wykorzystanie sztucznej inseminacji w hodowli bydła datuje się na 1937 r., jednak jej początki sięgają daleko wcześniej. W 1677 r. holender Leeuwenhook po raz pierwszy oglądał plemniki pod nowo skonstruowanym przez siebie mikroskopem. W 1780 r. Spallenzani we Włoszech opisał rolę plemników w procesie zapłodnienia i odkrył, że suka może być zapłodniona tylko częścią nasienia. Określenia „sztuczne zapłodnienie – inseminacja” jako pierwszy użył Ilja Iwanow, rosyjski biolog, który w 1899 r. rozpoczął próby praktycznego wykorzystania sztucznego zapłodnienia, a w 1930 r. założył pierwszy w świecie zakład szkolący inseminatorów i wykonujący inseminację bydła. Rekordzistą świata pod względem zużytego nasienia jest urodzony w 1985 r. w Holandii buhaj Saunny Boy. Szacuje się, że sprzedano ponad 2 miliony porcji jego nasienia, a w samej Holandii pozostawił po sobie ponad 220 tys. córek.

Trzecia fala

Trzecia fala, której doświadczamy obecnie, oparta jest na wiedzy i związana bezpośrednio z powstaniem nowych technologii, w tym automatyzacji. Falę tę rozpoczyna koniec II wojny światowej, a później gwałtowny wzrost demograficzny, co wiązało się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na żywność. W ciągu ostatnich 50 lat produkcja żywności na świecie zwiększyła się kilkakrotnie, w tym podstawowych zbóż (ryżu, pszenicy i kukurydzy) czterokrotnie, mleka i wołowiny – dwukrotnie, wieprzowiny i jaj – czterokrotnie, a mięsa drobiowego – aż dwunastokrotnie.

Możliwe to było dzięki niesamowitemu postępowi w naukach biologicznych. W ostatnim 10-leciu poznano m.in. sekwencję genomu poszczególnych gatunków zwierząt. W związku z tym w praktyce wykorzystujemy już powszechnie selekcję genomową. Połączenie najnowszych osiągnięć genetyki i żywienia zwierząt pozwala na uzyskiwanie rekordowych wydajności. Aktualna rekordzistka świata, krowa Muranda Oscar Lucinda-ETVG-86 rasy holsztyńsko-fryzyjskiej z USA, wyprodukowała w ciągu roku ponad 32 tys. kg mleka, co daje średnio 91 l na dobę. Podobnie jest z drobiem, jeszcze w połowie XX w. kurczak rzeźny osiągał w wieku 6–8 tygodni masę ciała ok. 1,5 kg. Obecnie wykorzystując nowe rody i linie genetyczne oraz odpowiednio zestawione dawki pokarmowe, nietrudno uzyskać w tym wieku masę ciała ok. 4 kg. Postępująca intensyfikacja produkcji poprzez wzrost jednostkowej wydajności zwierząt wiąże się z regułą z poprawą jej efektywności. Wzrost wydaj-

ności w laktacji z 2 do 8 tys. kg mleka ogranicza zużycie energii na 1 kg mleka aż o 50%.

Zanim człowiek poleciał na kosmos i wylądował na księżycu w 1969 r., pierwsze były tam zwierzęta, tzn. suka Łajka w 1957 r.

Także obecnie dalszy rozwój cywilizacji, w tym przede wszystkim wydłużanie życia ludzi, zależy w dużej mierze od zwierząt.

Biotechnologia i inżynieria genetyczna wykształciły możliwości wykorzystywania zwierząt jako „bioreaktorów”. Zmodyfikowane zwierzęta, z wprowadzonym obcym genem, mogą produkować cenne farmakologicznie preparaty. Do produkcji cennych białek wydzielanych wraz z mlekiem wykorzystywane są przede wszystkim owce, krowy, kozy i króliki, których samica produkuje około 1 litra mleka w ciągu jednej laktacji, a laktacja występuje u nich 8–10 razy w roku.

Od połowy XX w. postępuje szybko koncentracja produkcji zwierzęcej. Konieczne było zatem wprowadzenie automatyzacji. Roboty przejmują proces przygotowywania oraz zadawania pasz, a także dojenia krów. W dużych oborach mlecznych wprowadza się systemy zarządzania stadem.

Najbardziej pracochłonną czynnością związaną z produkcją mleka w gospodarstwach jest dój, który pochłania 50–60% nakładów pracy. Stąd szerokie poszukiwania różnych rozwiązań ułatwiających tę czynność, a najlepiej ograniczających w nich udział człowieka. „Dojarz w kanale” – system wymyślony w Australii na początku XX w., ale na jego pełne zastosowanie trzeba było czekać aż do lat 80.

Wprowadzenie doju mechanicznego było miłym krokiem w towarowej produkcji mleka. Ułatwiło dojarzowi pracę (mniejszy wysiłek fizyczny) i zwiększyło jej wydajność, tzn. z 6–9 krów dojonych ręcznie przez 1 dojarza w ciągu godziny do ponad 200 w dojarni karuzelowej. Wprowadzone natomiast roboty udojowe pozwalają de facto na wyeliminowanie człowieka z pozyskiwania mleka od krowy,

która wchodzi tam sama i doi się bez jego obecności. Pierwszy prototyp robota do doju powstał w Holandii w 1984 r., a 8 lat później został po raz pierwszy wykorzystany na farmie. Aktualnie około 20 tys. farm na świecie stosuje roboty, w tym około 200 w Polsce.

Z raportu FAO wynika, że przemysłowe systemy produkcji zwierzęcej dostarczają już co najmniej 50% światowej produkcji mięsa wieprzowego oraz ponad 70% mięsa drobiowego i jaj, wywierają jednak silną presję na środowisko naturalne. Produkują bowiem duże ilości odpadów. Powstaje też poważny problem z emisją gazów cieplarnianych.

Powstaje zatem pytanie, w jakim kierunku będzie szła produkcja zwierzęca w kolejnych etapach rozwoju cywilizacji. Przy tak szybkich zmianach, jakie nas dotykają w XXI w., trudno przewidzieć, ale na pewno w coraz mniejszym stopniu będzie wykorzystywana tam siła naszych mięśni. Za wielce prawdopodobne można przyjąć, że w perspektywie najbliższych 20–30 lat w krajach wysoko rozwiniętych, w których z reguły występuje nadprodukcja żywności, a zamożność i jednocześnie świadomość żywieniowa konsumentów wzrastają (jako jeden z elementów zdrowego stylu życia), w szerszym zakresie przy wsparciu finansowym państwa rozwijane będą niskonakładowe, tradycyjne systemy jej produkcji, m.in. rolnictwo ekologiczne. Natomiast kraje rozwijające się, chcąc skutecznie walczyć z problemem głodu, będą musiały w znacznie szerszym zakresie wprowadzać i wykorzystywać intensywne systemy chowu zwierząt.

Prognozy FAO przewidują, że do 2050 r. produkcja mleka w świecie zwiększy się o 1/3, a mięsa wzrośnie dwukrotnie. Przyrost ten będzie miał miejsce poza Europą, głównie w Azji, Afryce i Ameryce Południowej, co będzie miało znaczący wpływ na rozwój cywilizacyjny tych regionów.

Dziękuję Państwu za uwagę.

■ Prof. dr hab. dr h.c. multi Zygmunt Litwińczuk z rodziną. Fot. Przemysław Jankowski

Doktorat honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu dla prof. dr. hab. dr. h.c. multi Zygmunta Litwińczuka

Wystąpienie prof. dr hab. Joanny Bartowskiej

Magnificencjo Rektorze,
Prześwietny Senacie,
Państwo Dziekani i Wysokie Rady różnych Wydziałów,
Czcigodny Doktorze Honoris Causa,
Szanowni Państwo,

Dzisiejszy dzień jest wielkim świętem dla obu Uczelni, wrocławskiej, do obchodzi jubileusz 65-lecia, a lubelskiej, gdyż jej Rektor zostaje uhonorowany przez tę pierwszą najwyższym wyróżnieniem akademickim – tytułem doktora honoris causa.

Pozwólcie Państwo, że w pierwszej kolejności złożę gratulacje na ręce JM Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, uczelni, która ma wieloletnie tradycje akademickie, nie tylko sięgające 1951 r., ale daleko wcześniej, bo połowy XIX w., do lwowskich korzeni, które są wspólne z naszą lubelską Uczelnią. Dlatego zapewne tak wiele nas łączy.

Gratuluje Państwu obecnych osiągnięć z zakresu kształcenia kadry naukowej, nowoczesnej, pięknej infrastruktury i zaplecza naukowo-dydaktycznego, w tym gospodarstw doświadczalnych.

Życzę Państwu jednocześnie dalszego rozwoju Uczelni, powodzenia w kształceniu kadry na najwyższym poziomie oraz wielu osiągnięć na polu naukowym i dydaktycznym, a wszystkim pracownikom satysfakcji z wykonywanej pracy.

Chciałam również serdecznie podziękować JM Rektorowi, Wysokiemu Senatowi za wyróżnienie członka społeczności naszego Wydziału najwyższą godnością akademicką. Tytuł doktora honoris causa nadany przez Waszą Uczelnię, która ma zakorzenione stare, dobre tradycje akademickie, to wielkie wyróżnienie nie tylko dla pana prof. Zygmunta Litwińczuka, ale także dla całego naszego Wydziału. Chciałam również podziękować Rektorowi poprzedniej kadencji prof. Romanowi Kołaczowi i byłemu Senatowi za wszczęcie całej procedury. Pragnę również podziękować Dziekanowi i Radzie Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt za wskazanie osoby pana prof. Litwińczuka do wyróżnienia tą godnością, a przede wszystkim byłemu Dziekanowi prof. Andrzejowi Zachwiei, który rozpoczął całą procedurę na Wydziale. Jeszcze raz serdecznie dziękuję!

A teraz zwrócę się do Czcigodnego Doktora Honoris Causa. O tym, że jest Pan osobą ze wszech miar zasługującą na to wyróżnienie, jesteśmy jako społeczność Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki

Prof. Joanna Bartowska. Fot. Przemysław Jankowski

w pełni przekonani, i informację o tym fakcie przyjęliśmy z wielką radością i satysfakcją. Świadczy o tym tak liczna grupa osób z naszego Wydziału, która przyjechała dzisiaj dzielić z Profesorem tę wielką radość. Uznawany jest Pan Profesor za autorytet naukowy, który charakteryzuje się ogromną pracowitością, jednocześnie mający wielką intuicję we wszelkiego rodzaju działaniach, a także jest osobą niezwykle otwartą. Nie ma chyba nikogo na naszym Wydziale, kto w jakimś momencie swojej drogi naukowej nie skorzystałaby z Pana wiedzy i doświadczenia. Jest Pan traktowany jako człowiek instytucja – nie do zastąpienia. Dodatkowo wyróżnia Pana Profesora to, że każdy etap swojej kariery naukowej i działalności organizacyjnej osiągał Pan stosunkowo wcześnie.

W imieniu całej społeczności naszego Wydziału gratuluję Panu Profesorowi tak zacnego wyróżnienia, jednocześnie gratuluję rodzinie – żonie, synom i wnukom – tak wybitnego męża, ojca i dziadka. Chciałam jednak przede wszystkim pogratulować wspaniałego syna nieobecnej tutaj mamie Pana Profesora, która z racji podeszłego wieku i dużej odległości nie może uczestniczyć w tej uroczystości bezpośrednio i cieszyć się wielkim świętem syna. Rzadko zdarza się, aby osoby wyróżniane godnością doktora honoris causa miały świadomość, że ich rodzice mogą doświadczać tej wielkiej radości. Jeszcze raz gratuluję.

Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

Posiedzenia Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w dniu 25 stycznia 2017 r.

DECYZJE I UCHWAŁY

JM Rektor prof. dr hab. Zygmunt Litwińczuk na wstępie poinformował, że nasi pracownicy i studenci zostali uhonorowani przez MNiSW listami gratulacyjnymi i nagrodami.

■ Pierwszym jest pismo wiceministra Aleksandra Bobko skierowane do JM Rektora, w którym pisze, że prof. Mariana Wesołowskiego, rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w kadencji 2012–2016, uhonorowano indywidualną nagrodą ministra drugiego stopnia za osiągnięcia organizacyjne podejmowane na rzecz Uniwersytetu w roku akademickim 2015–2016.

■ JM Rektor poinformował, że 15 studentów i 1 doktorant Uniwer-

sytetu Przyrodniczego w Lublinie otrzymali stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia na rok akademicki 2016/2017. Prorektor ds. studenckich i dydaktyki prof. dr hab. Halina Buczkowska przedstawiła informacje na ten temat, zwracając uwagę, jak ważne i istotne dla nas jest to osiągnięcie. W roku akademickim 2016–2017 rektorzy przedstawili ministrowi wnioski o stypendium dla 1230 studentów i dla 672. Minister przyznał stypendia 695 studentom i tylko 76 doktorantom 76. Wśród wyróżnionych jest 25 studentów UMCS, 15 studentów i 1 doktorant UP, 9 studentów KUL i 6 studentów PL. Studenci Uniwersytetu Medycznego składają wnioski do Ministra Zdrowia.

■ JM Rektor poinformował, że 11 stycznia 2017 r. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego zarządzeniem z 4 stycznia powołał trzy zespoły specjalistyczne do spraw związanych z finansowaniem działalności statutowej: Zespół Specjalistyczny Nauk Humanistycznych, Społecznych i Nauk o Sztuce i Twórczości Artystycznej, Zespół Specjalistyczny Nauk

o Życiu, Zespół Specjalistyczny Nauk Technicznych i Ścisłych. W skład Zespołu Specjalistycznego Nauk o Życiu wchodzi prof. dr hab. Tadeusz Filipek z naszej Uczelni. Profesor Tadeusz Filipek wraz z 10-osobowym zespołem uzyskał również wyróżnienie naukowe za rok 2016 przyznane przez Zarząd Główny Lubelskiego Towarzystwa Naukowego za pracę pt. „Zakwaszenie i wapnowanie gleb”. To jest pierwsza nasza pozycja, która została wyróżniona w Lubelskim Towarzystwie Naukowym na przestrzeni ostatnich pięciu, a może nawet dziesięciu lat, dodał.

- Senat przyjął uchwały w sprawie
 - likwidacji specjalności na kierunku ochrona środowiska,
 - wstrzymania naboru na kierunek bezpieczeństwo żywności na studiach pierwszego stopnia i likwidacji tego kierunku od roku akademickiego 2019–2020,
 - utworzenia kierunku studiów bezpieczeństwo i certyfikacja żywności,
 - utworzenia studiów pierwszego stopnia, kierunek wychowanie fizyczne – specjalność jeździectwo i sporty wodne,
 - wstrzymania naboru i likwidacji stacjonarnych studiów pierwszego stopnia kierunek geodezja i kartografia o profilu ogólnoakademickim,
 - utworzenia studiów pierwszego stopnia, kierunek geodezja i kartografia o profilu praktycznym mieszczącym się w obszarze nauk technicznych (93%) oraz w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych (7%),
 - utworzenia studiów pierwszego stopnia, kierunek ekoenergetyka,
 - zmieniającą uchwałę nr 27/2015–2016 w sprawie wysokości pensum dydaktycznego i zasad obliczania godzin dydaktycznych,
 - wytycznych dla rad wydziałów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie dotyczących tworzenia i doskonalenia programów kształcenia na studiach pierwszego, drugiego stopnia i jednolitych magisterskich,
 - rozporządzenia prawami albo udziałami w prawach do technologii opracowanych w ramach projektu nr PO IG 01.01.02-00-074/09 pt.: „Biotechnologiczna konwersja glicerolu do polioli i kwasów dikarboksylowych” zrealizowanego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007–2013,
 - zatwierdzenia sprawozdania z działalności Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w roku akademickim 2015/2016.
- JM Rektor poinformował o konieczności restrukturyzacji Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu. Powiedział, że głównym problemem na tym Wydziale jest mała liczba studentów i duża liczba niedoborów godzin dydaktycznych. Aktualnie liczba niedoborów wynosi około 4500 godzin. W przeliczeniu jest to około 20 etatów. W związku z powyższym dziekan Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu została poproszona o zorganizowanie spotkania nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień doktora habilitowanego celem omówienia planu restrukturyzacji Wydziału przygotowanego przez JM Rektora. Spotkanie odbyło się 13 stycznia. Plan restrukturyzacji jest czteropunktowy i przygotowany został na podstawie uchwały Senatu z dnia 27 lutego 2015 r. w sprawie działań podejmowanych w sytuacji wystąpienia niedoboru pensum dydaktycznego w jednostce organizacyjnej UP w Lublinie.

■ JM Rektora przedstawił sprawę studiów doktoranckich, a w szczególności wytycznych dla jednostek dotyczących ubiegania się o przyjęcie doktoranta. W tej sprawie zostanie wydane zarządzenie rektora.

■ Prof. dr hab. Eugeniusz Grela, prorektor ds. organizacji i rozwoju uczelni, poinformował, że z funduszu rektorsko-dziekańskiego został zakupiony program Statistica na okres 4,5 lat. Wydział Medycyny Weterynaryjnej otrzyma również program dodatkowy. Odbyło się już szkolenie trzech pracowników z każdego wydziału. Osoby te zostały poproszone o dalsze przeszkolenie i przekazywanie wiedzy innym pracownikom. Dziekani zostali poproszeni o nadzorowanie tej sprawy.

Posiedzenie Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w dniu 24 lutego 2017 r.

DECYZJE I UCHWAŁY

■ JM Rektor prof. dr hab. Zygmunt Litwińczuk wręczył dokumenty stwierdzające: zatrudnienie prof. dr hab. Krzysztofa Kowalczyka na stanowisku profesora zwyczajnego; zatrudnienie dr hab. Izabeli Polkowskiej na stanowisku profesora nadzwyczajnego; zatrudnienie dr. hab. inż. Krzysztofa Józwiakowskiego na stanowisku profesora nadzwyczajnego.

■ Senat poparł wnioski w sprawie zatrudnienia:

- prof. dr hab. Teresy Kornilowicz-Kowalskiej na stanowisku profesora zwyczajnego,
- dr. hab. Łukasza Adaszka na stanowisku profesora nadzwyczajnego,
- prof. dr hab. Barbary Pawlik-Skowrońskiej na stanowisku profesora zwyczajnego,
- dr. hab. Tomasza Mieczana na stanowisku profesora nadzwyczajnego,
- prof. dr. hab. Kazimierza Zawisłaka na stanowisku profesora zwyczajnego,
- prof. dr hab. Bożeny Gładyszewskiej na stanowisku profesora zwyczajnego,
- prof. dr. hab. Waldemara Gustawa na stanowisku profesora zwyczajnego,
- dr. hab. Anny Krzepiło na stanowisku profesora nadzwyczajnego.

■ Senat pozytywnie zaopiniował powołanie dr Pauliny Studzińskiej-Jaksim na dyrektora Biblioteki Głównej UP w Lublinie.

■ Senat przyjął uchwałę w sprawie utworzenia studiów pierwszego stopnia, realizowanych w języku angielskim, kierunek Equine Management and Care.

■ Senat przyjął wniosek w sprawie utworzenia szkolenia „Szkolenie w zakresie stosowania środków ochrony roślin sprzętem naziemnym, z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie”. Senat pozytywnie zaopiniował wniosek w sprawie powołania dr. Marka Kopackiego na kierownika ww. szkolenia.

■ Senat przyjął uchwałę w sprawie wprowadzenia zmian do Statutu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Nominacje / Habilitacje / Doktoraty

Nadane stopnie doktora habilitowanego

WYDZIAŁ OGRODNICTWA I ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU

dr Agata Konarska

na podstawie cyklu publikacji pt. „Mikrostruktura owoców wybranych odmian czterech gatunków roślin sadowniczych”

Recenzenci:

prof. dr hab. Jan Rybczyński, PAN Ogród Botaniczny – Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie

prof. dr hab. Elżbieta Zenkteler, UAM w Poznaniu

dr hab. Bożena Denisow, UP w Lublinie

19 września 2016 r.

Promotor: dr hab. Andrzej Sałata
16 grudnia 2016 r.

mgr inż. Maria Kosior

Cechy jakościowe plonu selera listkowego (*Apium graveolens* L. var. *secalinum* Alef.) w aspekcie przydatności do mrożenia i suszenia

Promotor: dr hab. Robert Gruszecki
16 grudnia 2016 r.

mgr inż. Krystyna Rysiak

Ocena przydatności dwudziestu taksonów bylin rosnących w Ogrodzie Botanicznym UMCS w Lublinie do nasadzeń jako rośliny okrywowe

Promotor: prof. dr hab. Jerzy Hetman
16 grudnia 2016 r.

Nadane stopnie naukowe doktora

WYDZIAŁ OGRODNICTWA I ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU

mgr inż. Eduard Guleac

Plonowanie i ocena fitochemiczna liści czosnku ozimego (*Allium sativum* L.) w uprawie na wczesny zbiór pęczkowy

Promotor: prof. dr hab. Jan Dyduch
11 lutego 2016 r.

mgr inż. Agnieszka Sawicka

Biologia wzrostu i rozwoju oraz plonowanie i skład chemiczny ostropestu plamistego (*Silybum marianum* L. Gaertn.) w zależności od terminu siewu oraz frakcji użytego materiału rozmnożeniowego

Promotor: prof. dr hab. Jan Dyduch
16 grudnia 2016 r.

mgr inż. Rafał Stepaniuk

Wpływ wybranych czynników agrotechnicznych na plon i jakość ziela karczocha zwyczajnego (*Cynara scolymus* L.)

Promotor: dr hab. Andrzej Sałata
18 marca 2016 r.

WYDZIAŁ AGROBIOINŻYNIERII

mgr Zygmunt Kwiatkowski

Odpady wiertnicze w strategii kształtowania właściwości gleb i ich rekultywacji na terenach zdegradowanych

Promotor: prof. dr hab. Stanisław Baran
Promotor pomocniczy: dr Marta Bik-Małodzińska
14 grudnia 2016 r.

mgr inż. Barbara Abramczyk

Różnorodność gatunkowa grzybów zasiedlających pędy roślin sadowniczych i charakterystyka genetyczna *Phomopsis* spp.

Promotor: dr hab. Ewa Król, prof. nadzw. UP
17 czerwca 2016 r.

mgr inż. Anna Irena Olek

Ocena możliwości poprawiania *Triticum durum* Desf. pod względem poziomu elementów plonowania kłosa i tolerancji na niskie pH gleby

Promotor: prof. dr hab. Romuald Doliński
14 grudnia 2016 r.

mgr Magdalena Kamińska

Porównanie budowy ostrogi wewnętrznej w kwiatach u nektarujących i beznektarowych przedstawicieli rodzaju *Epidendrum* L. (Laeliinae, Orchidaceae)

Promotor: prof. dr hab. Małgorzata Stpiczyńska
21 października 2016 r.

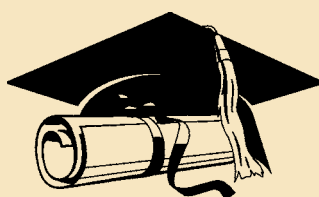
mgr inż. Marcin Karol Wieremczuk

Studia nad wartością cech użytkowych odmian i populacji pszenicy twardej (*Triticum durum* Desf.) zróżnicowanych pod względem pochodzenia geograficznego

Promotor: prof. dr hab. Wanda Kociuba
Promotor pomocniczy: dr Joanna Ukalska
14 grudnia 2016 r.

mgr Mateusz Gortat

Wpływ wybranych czynników agrotechnicznych na plonowanie i wartość biologiczną kardka (*Cynara cardunculus* L.) do bezpośredniego spożycia

Ekologiczne pasze

W dniach 15–16 listopada 2016 r. w Oblasach k. Janowca odbyła się XIV Ogólnopolska Konferencja z cyklu „Postęp technologiczny, żywieniowy i jakościowy w produkcji pasz i karm dla zwierząt gospodarskich”.

Konferencja odbyła się pod hasłem „Ekologiczne pasze dla funkcjonalnej żywności”, a organizatorzy to Polskie Stowarzyszenie Producentów i Dystrybutorów Karmy dla Zwierząt Towarzystwujących oraz Katedra Inżynierii i Maszyn Spożywczych Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Przewodniczącym naukowym i organizacyjnym konferencji był prof. dr hab. inż. Józef Grochowicz, dr h.c., a sekretarzem dr hab. inż. Paweł Sobczak. Z ramienia uczelni członkami komitetu naukowego byli prorektor ds. organizacji i rozwoju uczelni prof. dr hab. Eugeniusz Grela oraz prof. dr hab. Kazimierz Zawiślak.

Konferencja była przeznaczona dla wytwórców pasz poszukujących innowacji i niszowych produktów, a zwłaszcza dla wytwórców pasz ekologicznych z przeznaczeniem dla producentów żywności ekologicznej. Dotychczas pasze tego rodzaju stosowano wyłącznie z importu, istnieje więc szansa dla polskich przedsiębiorców na opanowanie krajowego rynku tych pasz (zwłaszcza trzodowych i drobiowych) i na coraz większe zainteresowanie również ekologiczną karmą dla zwierząt towarzyszących. Podkreślić trzeba, że udział pasz ekologicznych w ogólnej produkcji paszowej będzie intensywnie wzrastał, gdyż istnieje coraz większe zapotrzebowanie ze strony konsumentów na produkty ekologiczne i tzw. funkcjonalne.

Kluczowym punktem konferencji było zebranie tzw. okrągłego stołu, przy którym spotkali się wszyscy uczestnicy, aby wspólnie przedyskutować problemy dotyczące produkcji pasz ekologicznych, a w szczególności zaopatrzenia w niezbędne surowce. Aspekty formalne produkcji takich pasz przedstawiła mgr Dorota Matera, bioeksperk z Centrum Certyfikacji z Warszawy. Podczas konferencji prelegentami byli m.in. prof. Krzysztof Kwiatek, prof. Marek Kułaziński, dr inż. Waldemar Korol, dr hab. Adam Ekielski, dr Robert Kruśński, prof. Kazimierz Zawiślak, prof. Józef Grochowicz i dr hab. Paweł Sobczak. Wśród uczestników konferencji znaleźli się przedstawiciele takich firm, jak Agro-Fish, Wigropil, Cargill, Testmer, Solpasz, Polutil, Unipas, Neopasz, Ekomotor oraz przedstawiciele różnych państwowych instytutów weterynaryjnych z całej Polski. Tematyka konferencji cieszyła się dużym zainteresowaniem, co przekładało się na długie dyskusje, trwające w kuluarach po zakończeniu obrad. Wspólne zainteresowania oraz kontakty nawiązane przez uczestników konferencji – przedstawicieli firm oraz jednostek naukowych – z pewnością zaowocują dalszą współpracą. Katedra Inżynierii i Maszyn Spożywczych planuje kolejne konferencje z tego cyklu, które będą łączyć ludzi nauki z ludźmi biznesu.

Tekst i fot. Paweł Sobczak

Uczestnicy konferencji

Komercjalizacja wyników badań

W auli Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie 16 lutego 2017 r. odbyło się spotkanie pracowników Wydziału poświęcone obowiązującym w Uniwersytecie zasadom i procedurom komercjalizacji wyników badań naukowych oraz zasadom nawiązywania i prowadzenia współpracy z przedsiębiorcami przez pracowników i jednostki uczelni.

W spotkaniu wzięła udział mgr inż. Iwona Niezgoda, dyrektor Centrum Transferu Technologii UP w Lublinie (CTT), która przybliżyła zebrany zakres działania i zasady współpracy CTT. Głos zabrał również pełnomocnik rektora ds. innowacji dr hab. Bartosz Sołowiej, który przedstawił zadania pełnomocnika. Jego rolą jest przede wszystkim współdziałanie z wydziałowymi koordynatorami ds. innowacji i jednostkami organi-

zacyjnymi uczelni, celem inicjowania współpracy między Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie a otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz wsparcie przedsięwzięć wymagających współpracy różnych grup badawczych. Podejmowane działania mają służyć realizacji jednego z podstawowych zadań uczelni, jakim w świetle przepisów Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym jest transfer technologii do gospodarki. W dalszej części spotkania jego uczestnicy zadawali zaproszonym osobom liczne pytania dotyczące komercjalizacji, ochrony własności intelektualnej i współpracy z przedsiębiorcami w realizacji procesu dydaktycznego.

*Joanna Stadnik
koordynator WNoŻiB ds. innowacji.
Fot. Maciej Nastaj*

Od lewej: mgr inż. Iwona Niezgoda, dr hab. Bartosz Sołowiej, dr hab. Joanna Stadnik

Polscy botanicy w Lublinie

Zgodnie z wieloletnią tradycją botanicy z różnych jednostek badawczych w Polsce spotykają się na sympozjach naukowych zwanych zjazdami Polskiego Towarzystwa Botanicznego. W zjazdach uczestniczą również goście zagraniczni.

Zjazdy PTB odbywają się co trzy lata w różnych ośrodkach akademickich. Poprzedni zjazd odbył się w Olsztynie w 2013 r., natomiast na przełomie czerwca i lipca (27 czerwca – 3 lipca 2016) botanicy z czterech lubelskich uczelni (UMCS, UP, UM i KUL) zorganizowali 57. Zjazd PTB w Lublinie. Przygotowania do zjazdu trwały dwa lata. Duży udział w nich mieli pracownicy kilku katedr UP: Botaniki, Roślin Ozdobnych, Warzywnictwa i Roślin Lecz-

niczych, Uprawy i Nawożenia Roślin Ogrodniczych oraz Zakładu Ekologii Roślin.

W Zjeździe uczestniczyło 420 osób. W pierwszym dniu Zjazdu, 27 czerwca, odbyło się Walne Zgromadzenie Delegatów, na którym przyjęto sprawozdania i omawiano sprawy organizacyjne Towarzystwa. Przewodniczącą zebrania była prof. dr hab. Elżbieta Weryszko-Chmielewska z Katedry Botaniki UP w Lublinie.

W dniu 28 czerwca odbyło się uroczyste otwarcie zjazdu. Ważnym wydarzeniem tego dnia było wręczenie dyplomów i albumów pamiątkowych nowym członkom honorowym Towarzystwa, w poczet których zaliczono prof. dr hab. Zofię Warakomską, emerytowanego profesora UP, wielce zasłużonego dla rozwoju botaniki polskiej.

Dwa wykłady poświęcono klasykowi polskiej botaniki, prof. Władysławowi Szaferowi (1886–1970). Prof. dr hab. Alicja Zemanek z UJ w Krakowie, reprezentująca Sekcję Historii Botaniki, przedstawiła bogaty życiorys naukowy prof. Władysława Szafera. Przypomniała, że był jednym z najślawniejszych polskich przyrodników, autorem około 700 publikacji i jednym z założycieli Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Wielokrotnie pisano o nim, że „swoim polem, wszechstronnością i głęboką wiedzą przypomina mistrzów Odrodzenia”. Niezwykle barwnie i ciekawie wspominał profesora Szafera jego wnuk – Władysław Szarski.

Kolejnych pięć wykładów w czasie sesji plenarnej dotyczyło najnowszych osiągnięć w badaniach botanicznych. W jednym z nich pt. „Inżynieria drogi C4 w ryżu” prof. Elżbieta Romanowska z Uniwersytetu Warszawskiego przedstawiła możliwości modyfikacji szlaków metabolicznych w ryżu prowadzących do zwiększenia plonów tej rośliny, która stanowi podstawę pożywienia ponad połowy ludności świata. Badania dotyczą niezwykle ważnego zagad-

nienia, gdyż do 2050 r. przewiduje się konieczność zwiększenia plonów ryżu nawet o 60%, aby możliwe było rozwiązanie problemu głodu.

Trzy wykłady w sesji plenarnej wygłosili goście z zagranicy: prof. Milan Chytrý z Czech, prof. Jaco Vangronsveld z Belgii oraz prof. Ian C. Trueman z Wielkiej Brytanii. Za jeden z wyjątkowo ciekawych wykładów uznano prezentację prof. Jaco Vangronsvelda pt. „Plants and their associated bacteria: Partners in remediation of contaminated soils and groundwater? General considerations and examples from the field”. Prof. Vangronsveld stwierdził, że rośliny wykazują intensywne interakcje z kolonizującymi je mikroorganizmami. Dotyczą one wielu fizjologicznych funkcji. Podkreślił niezwykle ważną rolę tych bakterii, które uczestniczą aktywnie w biodegradacji i detoksykacji zanieczyszczeń organicznych.

W ciągu następných dwóch dni odbyły się sesje referatowe i plakatowe w 15 sekcjach, które istnieją w Towarzystwie. Wygłoszono 156 referatów i przedstawiono 256 posterów. Najwięcej referatów (48) i plakatów (83) zgłoszono w Sekcji Geobotaniki i Ochrony Szaty Roślinnej, co wynika z dużej liczby osób prowadzących badania z tej dziedziny. Do bardzo ciekawych należały referaty dotyczące inwazji różnych gatunków roślin na obszarze Polski, co stwarza niebezpieczeństwo dla rodzimej szaty roślinnej.

W Sekcji Aerobiologicznej na szczególną uwagę zasługiwała prezentacja pt. „Ekspozycja na pyłek brzozy a stężenie pyłu zawieszonego PM10 w Krakowie w latach 2010–2015”, w której autorzy próbowali przybliżyć problemy dotyczące szkodliwych zanieczyszczeń biologicznych pyłkiem brzozy w powietrzu i obecności pyłu zawieszonego w atmosferze Krakowa, czego efektem są silne objawy alergiczne. Z badań wynika, że w okresie występowania dużych koncentracji pyłku brzozy przez wiele dni były przekraczane w powietrzu normy zawartości pyłu o wielkości cząstek P10, co u osób wrażliwych mogło wywołać nawet objawy duszności.

■ Władysław Szarski

■ Dr hab. Adam Rostański, prof. Uniwersytetu Śląskiego, podczas otwarcia 57. Zjazdu PTB

■ Uczestnicy Zjazdu z sekcji aerobiologicznej

■ Na sali obrad

W Sekcji Struktury i Ochrony Roślin wielu słuchaczy zwróciło uwagę na poster pt. „Dźwięk zakodowany w obrazach anatomicznych drewna – analiza”, przygotowany przez dr Urszulę Zajączkowską z Wydziału Leśnego SGGW w Warszawie. Z prezentacji wynika, że dzięki nowoczesnej aparaturze można z drewna wydobyć dźwięk i rytm taktowy, co umożliwia odtworzenie historii życia drzewa, w tym występowania uszkodzeń i regeneracji pnia.

Bardzo ciekawe dla uczestników zjazdu okazały się popołudniowe sesje terenowe umożliwiające poznanie roślinności Lublina, w których wzięło udział wiele osób. Pierwsza z nich „Lublin – miasto zieleni” obejmowała centrum miasta, Ogród Saski i skwery na miasteczku akademickim, charakteryzujące się bogatą paletą barw kwitnących roślin.

„Ogród Botaniczny UMCS – królestwo roślin z różnych regionów świata” to druga propozycja umożliwiająca poznanie kolekcji roślin pochodzących z różnych kontynentów, rosnących w pięknie położonym, o ciekawej topografii, Ogródzie Botanicznym.

„Lubelszczyzna dawniej – architektura i rośliny ogrodowe Lubelszczyzny” to sesja organi-

zowana w lubelskim skansenie, która zainteresowała wiele osób biorących udział w zjeździe. Doceniono urok kolorowych ogródków przydomowych uprawianych przez naszych dziadków i pradiadków oraz ciekawie zaplanowany i położony ogród dworski.

W dniach 1–3 lipca odbyły się sesje terenowe, których wachlarz tematyczny obejmował pięć różnych szlaków. Największym zainteresowaniem cieszyły się trasy: „Walory przyrodnicze i kulturowe Poleskiej Doliny Bugu”, „Szlakiem wąwozów lessowych – Płaskowyż Nałęczowski – Nałęczów, Kazimierz, Puławy”, „Roztocze – ochrona przyrody na obszarze transgranicznym Polski i Ukrainy”. Wyjazd na Ukrainę był związany ze zwiedzaniem Ogrodu Botanicznego we Lwowie oraz oglądaniem ciekawych obiektów architektury i zieleni w tym pięknym mieście.

Wiele prac zgłoszonych na zjazd po pozytywnych recenzjach zostanie opublikowanych w sztandarowych czasopiśmie Polskiego Towarzystwa Botanicznego: „Acta Societatis Botanicorum Poloniae” oraz „Acta Agrobotanica”.

Elżbieta Weryszko-Chmielewska,

Agata Konarska

Fot. Maciej Niedziółka

Posiedzenie EJPAU i ASP

W dniach 11–12 grudnia 2016 r. na Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie odbyło się rozszerzone posiedzenie Rady Programowej Electronic Journal of Agricultural Universities (EJPAU) i Acta Scientiarum Polonorum (ASP) z udziałem przewodniczących rad naukowych poszczególnych serii oraz przedstawicieli wydawnictw.

Obydwa czasopisma są wspólnym przedsięwzięciem dziewięciu polskich uczelni rolniczych. Na naszym uniwersytecie wydawane są dwie serie ASP: Hortorum Cultus i Technica Agraria. Hortorum Cultus wyróżnia się wskaźnikiem cytowań (IF) 0,583 i wysoką punktacją ministerialną (20). Radzie Naukowej tej serii przewodniczy prof. Renata Nurzyńska-Wierdak, a serii Technica Agraria – prof. Franciszek Kluzza. Jest on także członkiem Rady Naukowej EJPAU odpowiedzialnym za prace w dziale Agricultural Engineering. Członkiem Rady Naukowej EJPAU odpowiedzialnym za prace w dziale Horticulture jest dr hab. Andrzej Sałata.

Minęło właśnie 18 lat działania EJPAU (1998–2016) i 15 lat ASP (2001–2016). Z tej okazji zasłużonym członkom redakcji wręczono odznaczenia i listy gratulacyjne.

Rozmawiano m.in. o umiędzynarodowieniu czasopism i ich promowaniu, również na własnych uczelniach. Omówiono także projekt nowej strony internetowej przygotowany dla wszystkich serii oraz konieczność szybkiego uruchomienia redakcji elektronicznej. Przewodniczący rad naukowych prezentowali działania EJPAU i serii Acta za lata 2013–2016, oceniając słabe i mocne strony serii.

Wzruszającym momentem podczas obrad były podziękowania złożone przez przewodniczącego Rady Programowej ASP prof. Janusza Prusińskiego (UTP w Bydgoszczy) osobom kończącym pełnienie funkcji w strukturach czasopism. Za wieloletnią pracę na rzecz ich rozwoju podziękował m.in. prof. Jerzemu Sobocie (UP we Wrocławiu), jednemu z ich założycieli, który przez kilkanaście lat był przewodniczącym Rady Programowej EJPAU i ASP. Prof. Prusiński w ciepłych słowach docenił także zaangażowanie i wkład red. Ewy Zawadzkiej-Mazurek, wieloletniego kierownika Wydawnictwa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Kolejne posiedzenie EJPAU i ASP zaplanowano na przyszły rok na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu.

AW

Odnaczenia i dyplomy

Wręczenie odznaczeń państwowych oraz dyplomów doktora habilitowanego odbyło się 24 listopada 2016 r. Uroczystość poprowadził JM Rektor prof. dr hab. Zygmunt Litwińczuk. Wojewoda lubelski Przemysław Czarnek odznaczył medalami za długoletnią służbę pracowników Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Złoty Medal otrzymali: Dariusz Ciesielski, Barbara Pawlik-Skowrońska, Anna Stankiewicz, Andrzej Bolesław Strzałka, Małgorzata Elżbieta Tusińska; Srebrny Medal – Mariusz Florek, Jan Grzegorz Łysiak, Agnieszka Malik, Jarosław Mazurkiewicz, Iwona Szot; Brązowy Medal – Bartłomiej Boćkowski, Marta Ewa Dmitruk, Anna Jadwiga Goliszek, Agnieszka Jamiolkowska, Aneta Anna Jarosz-Angowska, Sławomir Kocira, Izabela Kot, Mariusz Artur Kulik, Barbara Janina Marcinek, Michał Marzec, Roman Rybicki, Joanna Samociuk, Adriana Maria Sobczak-Frynas, Małgorzata Anna Sosnowska, Paulina Studzińska-Jaksim, Monika Kinga Sugier, Radosław Włodzimierz Szaluk, Małgorzata Szlachetka, Mariusz Szymanek.

W drugiej części uroczystości wręczono dyplomy doktora habilitowanego. Sylwetki pracowników naukowych przedstawił prorektor ds. nauki, wdrożeń i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Zbigniew Grądzki. Dyplomy doktora habilitowanego otrzymali: z Wydziału Agrobiotechnologii dr Tadeusz Paszko, z Wydziału Medycyny Weterynaryjnej dr Adam Brodzki i dr Piotr Brodzki, z Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu dr Agata Konarska, z Wydziału Inżynierii Produkcji dr Ryszard Andrzej Kulig, dr Sławomir Obidziński, dr Tomasz Józef Oniszczuk, dr Tomasz Słowik, dr Joanna Szyszlak-Bargłowicz, dr Grzegorz Zajac i dr Zbigniew Stropek, z Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii dr Aldona Agata Sobota i dr Michał Świeca.

red.

Fot. Maciej Niedziółka

Uroczystość wręczenia medali

Przemysław Czarnek, wojewoda lubelski i odznaczeni pracownicy

Doktorzy habilitowani z JM Rektorem Zygmuntem Litwińczukiem

Dyplomy

W Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie 3 grudnia 2016 r. odbyła się uroczysta promocja doktorów oraz wręczenie dyplomów wyróżniającego się absolwenta.

Spotkanie poprowadził JM Rektor prof. dr hab. Zygmunt Litwińczuk. Doktorantów przedstawił prof. dr hab. Eugeniusz Grela, prorektor ds. organizacji i rozwoju uczelni. Treść ślubowania po łacinie odczytał prof. dr hab. Zbigniew Grądzki, prorektor ds. nauki, wdrożeń i współpracy międzynarodowej.

Dyplomy doktora otrzymali: z Wydz. Agrobioinżynierii – Ewa Wójcik, Magdalena Zapalska; z Wydz. Medycyny Weterynaryjnej – Przemysław Bartoszek, Michał Gondek, Maciej Grzybek, Małgorzata Olech, Iwona Starczewska, Oliwier Teodorowski, Beata Żylińska; z Wydz. Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki – Aneta Renata Karasińska, Karolina Kasprzak, Łukasz Krzosek, Grażyna Kusior, Marta Kowaleczko, Beata Marciniak, Sylwia Nisztuk-Pacek, Krzysztof Pietrzak, Agnieszka Rowicka, Ewelina Sz waj; z Wydz. Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu – Barbara Abramczyk, Eduard Guleac, Magdalena Kamińska, Rafał Stepaniuk; z Wydz. Inżynierii Produkcji – Maciej Combrzyński, Piotr Kaczmarek, Magdalena Kołtun, Izabela Piasecka, Ewa Sosińska, Katarzyna Wróblewska-Barwińska; z Wydz. Nauk o Żywności i Biotechnologii – Michał Pałys, Monika Sachadyn-Król, Agnieszka Staszowska. W imieniu wypromowanych doktorów głos zabrała dr Monika Sachadyn-Król.

W drugiej części uroczystości odbyło się wręczenie dyplomów najlepszym absolwentom poszczególnych wydziałów. Prof. dr hab. Halina Buczkowska, prorektor ds. studenckich i dydaktyki, przedstawiła absolwentów, mówiła o ich sukcesach w nauce, sporcie i działalności organizacyjnej.

Dyplom wyróżniającego się absolwenta otrzymało 61 osób, a 62 Odznakę Honorową Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Najlepszych wyróżniono także nagrodami ufundowanymi przez prorektora ds. studenckich i dydaktyki, dziekanów Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki oraz Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii, a także Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół UP w Lublinie. W imieniu Stowarzyszenia głos zabrał jego prezes, prof. dr hab. Zdzisław Targoński, zachęcając wszystkich do podtrzymywania więzi z uczelnią.

Ponadto przyznano dyplomy uznania za działalność w studenckich kołach naukowych, za wyróżniające się prace dyplomowe oraz aktywną działalność w samorządzie studenckim.

red.

Fot. Maciej Niedziółka

Nowo wypromowani doktorzy z JM Rektorem Zygmuntem Litwińczukiem

Prof. Zdzisław Targoński, prof. Izabella Jackowska i dr Michał W. Pałys

Prof. Halina Buczkowska wręcza nagrody absolwentom

Stypendia ministra

Do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego wpłynęło ponad 1900 wniosków od rektorów o przyznanie stypendium za wybitne osiągnięcia na rok akademicki 2016/2017. Wyłoniono 76 doktorantów oraz 709 studentów, którzy otrzymają finansowe wsparcie. Wysokość jednorazowych stypendiów wynosi dla studentów 15 000 zł, dla doktorantów 25 000 złotych.

Piętnastu studentów i jeden doktorant Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie otrzymali stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Są nimi doktorant Łukasz Sęczyk (dziedzina nauk rolniczych), Wydział Nauk o Żywności i Biotechnologii, oraz studenci: Marcin Bany (weterynaria), Justyna Bekier (zielarstwo i terapie roślinne), Zuzanna Całyńnik (zootechnika), Justyna Gierczak (bezpieczeństwo i higiena pracy), Konrad Grzesiuk (zootechnika), Karol Kupryaniuk (inżynieria przemysłu spożywczego), Karol Macieląg (weterynaria), Oliwia Mgłosiek (weterynaria), Klaudia Miklaszewska (weterynaria), Sylwia Paprocka (behawiorystyka zwierząt), Beata Rutkowska (żywienie człowieka i dietetyka), Bożena Widzicka (transport), Małgorzata Zarek (doradztwo w obszarach wiejskich), Monika Zastrzeżyńska (hipologia i jeździectwo), Katarzyna Żondełek (weterynaria).

W tym numerze prezentujemy sylwetki części stypendystów.

WYDZIAŁ BIOLOGII, NAUK O ZWIERZĘTACH I BIOGOSPODARKI

Zuzanna Całyńnik

Studentka I° studiów stacjonarnych kierunku zootechnika. Przewodnicząca Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, członek Rady Wydziału, reprezentantka studentów w komisji ds. jakości kształcenia. Otrzymała wyróżnienie rektora za wysoką średnią ocen. Stypendystka rektora. Od pierwszego roku studiów aktywnie działa w Sekcji Hodowli i Biotechnologii Świń Studenckiego Koła Naukowego Biologów i Hodowców Zwierząt. Jej zainteresowania naukowe głównie skupiają się wokół żywności pochodzenia zwierzęcego, żywienia zwierząt, a także preferencji konsumentów odnośnie produktów żywnościowych pochodzenia zwierzęcego. Największą jej pasją jest jazda konna oraz kulturystyka. Chce obronić tytuł inżyniera, ukończyć drugie studia na wydziale me-

dycyny weterynaryjnej, a także studia drugiego stopnia na macierzystym wydziale. W dalszej przyszłości chciałaby obronić tytuł doktora.

Justyna Gierczak-Prończuk

Studentka II° studiów stacjonarnych kierunku bezpieczeństwo i higiena pracy. Od 2013 r. działa w SKN Ochrony Środowiska – Sekcja Higieny Środowiska Pracy, a od 2014 r. w Międzywydziałowym SKN Ergonomii i BHP (obecnie przewodnicząca). Dotychczas zajmowała się badaniami z zakresu ergonomii środowiska pracy kierowców zawodowych, zapylenia pomieszczeń inwentarskich koni, jak również hałasu w miejscach pracy. Poza uczelnią interesuje się pracami dekoratorskimi i kosmetyką.

Konrad Grzesiuk

Student I° studiów stacjonarnych kierunku zootechnika. Rozwija swoje zainteresowania w Sekcji Hodowli i Biotechnologii Świń SKN Biologów i Hodowców Zwierząt. Był prezesem SKN Biologów i Hodowców Zwierząt, a od roku akademickiego 2015/2016 pełni funkcję prezesa Sekcji Hodowli i Biotechnologii Świń. Członek Rady Wydziału oraz Senatu. Stypendysta rektora oraz marszałka woj. lub. Aktywnie działa w Radzie Uczelnianej Samorządu Studenckiego UP w Lublinie. Planuje obronić tytuł inżyniera i kontynuować edukację na studiach magisterskich z zootechniki.

Sylwia Paprocka

Studentka I° studiów stacjonarnych kierunku behawiorystyka zwierząt. Należy do SKN Biologów i Hodowców Zwierząt, Sekcji Hodowli i Biotechnologii Świń. W Sekcji ma możliwość rozwijania swoich zainteresowań związanych z zachowaniem zwierząt, a także kształtowania umiejętności prezentacji wyników prowadzonych doświadczeń. Stypendystka rektora, członek Rady Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki. Aktywnie działa w Radzie Uczelnianej Samorządu Studenckiego UP w Lublinie. Jej dodatkowe zainteresowania to zachowanie zwierząt, historia II wojny światowej, podróże. Planuje podjąć pracę ze zwierzętami, połączoną

z pracą naukową, a także poznać naturalne środowiska życia dzikich zwierząt.

Małgorzata Zarek

Studentka II° studiów stacjonarnych kierunku doradztwo w obszarach wiejskich oraz ochrona roślin i kontrola fitosanitarna. Od 2012 r. aktywnie działa w Sekcji Hodowli i Biotechnologii Świń SKN Biologów i Hodowców Zwierząt, poznając specyfikę produkcji zwierzęcej, co wpłynęło na decyzję o podjęciu drugiego kierunku na studiach II° – doradztwo w obszarach wiejskich. Wolny czas spędza na próbach tanecznych i wokalnych ZPiT „Jawor” UP w Lublinie oraz na nauce pływania. Jej marzeniem jest nauka gry na skrzypcach. W przyszłości chciałaby pracować w ośrodku doradztwa rolniczego lub w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Lublinie.

Monika Zastrzeżyńska

Studentka II° studiów stacjonarnych kierunku hipologia i jeździectwo, przewodnicząca Sekcji Hipologicznej SKN Biologów i Hodowców Zwierząt. Prowadzi badania nad zachowaniem i dobrostanem koni półkwi oraz koni wyścigowych, specjalistka z zakresu stosowania termografii w badaniach hipologicznych. Współautorka prac i komunikatów naukowych, nagradzana na seminariach studenckich kół naukowych. Pasjonatka i miłośniczka koni. W przyszłości planuje kontynuować pracę naukową. Jej marzeniem jest wykorzystanie koników polskich jako zwierząt modelowych w ocenie ekstremalnych możliwości użytkowych koni gorącokrwistych.

WYDZIAŁ NAUK O ŻYWNOCI I BIOTECHNOLOGII

Beata Rutkowska

Studentka II° studiów niestacjonarnych na kierunku żywienie człowieka i dietetyka (Wydział Nauk o Żywności i Biotechnologii). W 2015 r. ukończyła studia I° na kierunku dietetyka. Temat jej pracy dyplomowej dotyczył nawyków żywieniowych osób starszych w cukrzycy typu 2. Uzyskała stypendium rektora za wysoką średnią w roku akademickim 2014/2015 oraz stypendium rektora za osiągnięcia naukowe. Jest aktywnym członkiem SKN Dietetyków UP. W 2015 r. wraz z zespołem zdobyła III miejsce na Ogólnopolskim Turnieju Dietetycznym NUTRIADA.

Łukasz Sęczyk

W 2013 r. ukończył studia na kierunku biotechnologia na UP w Lublinie. Obecnie jest doktorantem IV roku w Katedrze Biochemii i Chemii Żywności, na Wydziale Nauk o Żywności i Biotechnologii UP w Lublinie. Tematyka realizowanych przez niego badań dotyczy wzbogacania żywności w związki fenolowe, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia interakcji związków fenolowych ze składnikami matrycy

żywności w kształtowaniu potencjału prozdrowotnego i odżywczego produktów wzbogaczanych. Jest autorem lub współautorem 11 publikacji naukowych, w tym 10 w czasopiśmie punktowanych z listy A MNiSW, oraz 4 rozdziałów w monografiach naukowych. Podczas studiów doktoranckich prezentował wyniki badań własnych na 15 konferencjach naukowych. Jest członkiem SKN Biochemików Żywności i Żywnienia. Kieruje projektem pt. „Interakcje wybranych związków fenolowych z komponentami matrycy żywności jako czynnik warunkujący potencjalną biodostępność składników odżywczych nutraceutycznych w aspekcie fortyfikacji żywności”, finansowanym przez Narodowe Centrum Nauki w ramach konkursu Preludium 9, oraz jest wykonawcą w projekcie badawczym w ramach konkursu Opus 9. Jego zainteresowania to wędkarstwo i fotografia przyrodnicza.

Młodzi naukowcy

Hubert Szczerba ukończył z wyróżnieniem studia stacjonarne na kierunku biotechnologia, specjalność biotechnologia żywności i leków (UP w Lublinie). Jest również absolwentem studiów podyplomowych na kierunku biologia molekularna (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie). Obecnie pracuje na stanowisku asystenta w Katedrze Biotechnologii, Żywnienia Człowieka i Towaroznawstwa Żywności na Wydziale Nauk o Żywności i Biotechnologii.

Mgr inż. Hubert Szczerba był prelegentem na 14 konferencjach naukowych, w tym 7 o zasięgu międzynarodowym, na których 3 razy był nagradzany przez komitet naukowy. Jest współautorem 9 zgłoszeń patentowych, 6 publikacji naukowych w czasopiśmie indeksowanych w JCR oraz autorem bądź współautorem kilkunastu doniesień konferencyjnych. Był stypendystą rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, marszałka województwa lubelskiego, prezydenta Lublina oraz ministra nauki i szkolnictwa wyższego. W 2014 r. mgr inż. Hubert Szczerba reprezentował województwo lubelskie w finale ogólnopolskim konkursu na najlepszego studenta RP „Studencki Nobel 2014” w kategorii „Nauki inżynierskie i techniczne”. Rok później zajął II miejsce w Polsce w Konkursie „Studencki Nobel 2015” w kategorii „Nauki techniczne”, a swój sukces powtórzył ponownie w roku 2016.

Za wybitne osiągnięcia naukowe JM Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie prof. dr hab. Zygmunt Litwińczuk przyznał mu Odznakę Honorową UP w Lublinie.

Zainteresowania naukowe mgr inż. Huberta Szczerby skupiają się wokół opracowywania nowych metod molekularnej identyfikacji mikroorganizmów, zwłaszcza patogenów grzybowych roślin. Jest on członkiem zespołu badawczego kierowanego przez dr inż. Adama Kuzdrałińskiego, utworzonego w ramach projektu finansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR) LIDER V pt. „Opracowanie nowych molekularnych testów diagnostycznych umożliwiających identyfikację kluczowych patogenów grzybowych pszenicy zwyczajnej (*Triticum aestivum* L.) do zastosowań w ukierunkowanej ochronie roślin”. Na podstawie prowadzonych w projekcie badań powstała również praca dyplomowa Huberta Szczerby pt. „Opracowanie i optymalizacja nowych metod molekularnych do identyfikacji wybranych patogenów zbóż z rodzaju *Fusarium*”, za którą otrzymał nagrodę. Ponadto pod opieką prof. dr hab. Zdzisława Targońskiego prowadzi badania nad identyfikacją nowych szczepów bakteryjnych o potencjalnym znaczeniu przemysłowym pod kątem produkcji kwasu bursztynowego. Obecnie odbywa staż naukowy w Katedrze Biotechnologii Żywności na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie, gdzie pod kierownictwem prof. dr hab. inż. Marka Adamczaka prowadzi badania dotyczące izolacji oraz analizy metagenomowego DNA pod kątem identyfikacji nowych enzymów bakteryjnych o potencjalnym znaczeniu przemysłowym. Od października 2016 r. mgr inż. Hubert Szczerba jest opiekunem naukowym Studenckiego Koła Naukowego Biotechnologów „Biom”.

red.

Świąteczny kiermasz

W grudniu 2016 r., w okresie przedświątecznym, studenci i pracownicy UP oraz goście przybyli do gmachu Agro II mieli okazję spotkać się z członkami kół naukowych, biorącymi udział w bożonarodzeniowym kiermaszu.

W tym cyklicznym przedsięwzięciu, organizowanym przez SKN Ogrodników, wzięli udział po raz kolejny członkowie Studenckiego Koła

Naukowego Technologów Żywności, studiujący gastronomię i sztukę kulinarną oraz technologię żywności, którzy zaprezentowali własne wypieki. Przeznaczone do sprzedaży ciastka ryżowe i pierniczki cieszyły się ogromnym uznaniem i popytem. Duże zainteresowanie wzbudziły również, wykonane przez „ogrodników”, świąteczne, kolorowe stroiki.

Wojciech Radzki

Katedra Technologii Owoców,
Warzyw i Grzybów

Produkty regionalne a rozwój obszarów wiejskich Lubelszczyzny

Konferencja informacyjno-szkoleniowa pt. „Wytwarzanie produktów regionalnych jako szansa aktywizacji gospodarstw utrzymujących lokalne rasy zwierząt i promocji zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich Lubelszczyzny” zorganizowana przez Katedrę Towaroznawstwa i Przetwórstwa Surowców Zwierzęcych Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie – partnera Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich dla województwa lubelskiego, odbyła się 8 września 2016 r. na terenie naszej uczelni.

Konferencję rozpoczęła prof. dr hab. Joanna Barłowska, dziekan Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, przywitanie JM Rektora prof. dr hab. dr. h.c. multi Zygmunta Litwińczuka oraz prof. dr. hab. Zbigniewa Grądzkiego – prorektora ds. nauki, wdrożeń i współpracy międzynarodowej, prof. dr. hab. Eugeniusza R. Greli – prorektora ds. organizacji i rozwoju uczelni i prof. dr hab. Haliny Buczkowskiej – prorektora ds. studenckich i dydaktyki. Następnie powitała przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie: Grzegorza Kapustę – wicemarszałka woj. lub. i Sławomira Struskiego – dyr. Departamentu Rolnictwa i Środowiska oraz prof. dr. hab. dr. h.c. Jędrzeja Krupińskiego, byłego dyr. Instytutu Zootechniki PIB, a obecnie pełnomocnika ds. genomicznej oceny zwierząt w Instytucie Zootechniki w Balicach, a także przedstawicieli ośrodków naukowych, hodowców, prelegentów i wszystkich gości.

Po oficjalnym otwarciu konferencji przez rektora Uniwersytetu Przyrodniczego, zgodnie z zaplanowanym harmonogramem, rozpoczęto sesję referatową. Nad prawidłowym przebiegiem tej części obrad czuwał prowadzący sesję: dr hab. Mariusz Florek i dr hab. Piotr Skąlecki. Dr hab. Jolanta Król (przedstawicielka UP w Lublinie) przedstawiła referat pt. „Znaczenie produktów regionalnych i tradycyjnych w ochronie rodzimych ras zwierząt”, przygotowany wspólnie z prof. dr hab. Joanną Barłowską. Następnie głos zabrał Marco Prandi, prezes włoskiego konsorcjum hodowców bydła czerwonego (Consorzio Vacche Rosse). Przedstawił referat pt. „Zasady działania konsorcjum hodowców bydła rasy reggiano, produkcji i odbioru mleka oraz wytwarzania i dystrybucji regionalnego sera Parmigino Reggiano”. Gość przemawiał po włosku, ale prezentowane treści były na bieżąco tłumaczone na język polski. W dalszej części sesji przedstawiciel włoskich hodowców bydła rasy valdostana, mgr Stefano Gandini, wygłosił wykład pt. „Znaczenie bydła rasy valdostana w produkcji mleka i regionalnego sera Fontina oraz zachowaniu tradycji regionu Valle d’Aosta”. Mgr Gandini swoje wystąpienie wzbogacił filmami przedstawiającymi m.in. zasady tradycyjnego odbioru surowca w trudnych, górskich warunkach, a także możliwości poprawy sytuacji ekonomicznej hodowców

utrzymujących rodzime rasy bydła. Następnie referaty wygłosili specjaliści z UP w Lublinie: dr hab. Witold Chabuz przedstawił problemy ochrony zasobów genetycznych rodzimych ras bydła w Polsce, dr hab. Marek Babicz, prof. nadzw. UP, omówił wykorzystanie rodzimych ras świń w produkcji tradycyjnych i regionalnych produktów żywnościowych, dr hab. Andrzej Junkuszew przedstawił społeczno-kulturowy aspekt wykorzystania rodzimych ras zwierząt gospodarskich w zrównoważonym rozwoju obszarów wiejskich. Wystąpienie dr. hab. Junkuszewa zakończyło część referatową.

Następnie rozpoczęto sesję szkoleniową, którą prowadzili dr Aneta Brodziak i dr inż. Piotr Domaradzki. Podczas tej sesji słuchacze mieli możliwość zapoznania się z formalnymi aspektami utrzymywania zwierząt ras objętych programem ochrony zasobów genetycznych. Jako pierwszy głos zabrał dyrektor Departamentu Rolnictwa i Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego mgr inż. Sławomir Struski. Przedstawił m.in.

potencjał przyrodniczy regionu i możliwości jego wykorzystania oraz zalety prowadzenia Listy produktów tradycyjnych. Następne wystąpienie dotyczyło programów wspierających zrównoważony rozwój gospodarstw utrzymujących lokalne rasy zwierząt. Mgr Bożena Reniuszek, przedstawicielka Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli, omówiła możliwości uzyskania wsparcia finansowego dla hodowli zwierząt ras zagrożonych wyginięciem. Lekarka weterynarii Magdalena Świątkowska, z Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Lublinie, omówiła wymagania prawne dotyczące produkcji i wprowadzania do obrotu wyrobów regionalnych. Dr inż. Agnieszka Jarosińska z Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Lublinie szczegółowo omówiła zasady certyfikacji i kontroli produktów regionalnych. Mgr inż. Aneta Grabek (Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Lublinie) przybliżyła zakres prac i kompetencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie. Omówiła podstawowe przepisy prawa, które regulują pracę ww. urzędu, w tym m.in. ustawę o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz zakres prac wykonywanych w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w zakresie bezpieczeństwa żywności, żywienia i przedmiotów użytku. Sesję szkolenio-

■ Marco Prandi – prezes konsorcjum włoskich hodowców bydła czerwonego (del Consorzio Vacche Rosse)

■ Sławomir Struski, dyrektor Departamentu Rolnictwa i Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego

wą zakończyło wystąpienie przedstawicielki Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji SA w Warszawie Danuty Orleańskiej. Szczegółowo przedstawiono zasady certyfikacji produktów tradycyjnych i regionalnych oraz możliwości uzyskania certyfikatów: Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG), Chroniona Nazwa Pochodzenia (ChNP) lub Gwarantowana Tradycyjna Specjalność (GTS). Po zakończeniu części szkoleniowej odbyła się dyskusja, w czasie której uczestnicy konferencji wymieniali się spostrzeżeniami oraz dopytywali prelegentów o interesujące ich kwestie.

Sesję doniesieniową prowadziła prof. Joanna Barłowska. Dr inż. Marek Sady z UR w Krakowie przedstawił wyniki badań dotyczące oceny jakości lodów produkowanych z mleka krów rasy polska czerwona, następnie mgr inż. Ewa Rasińska (przedstawicielka SGGW w Warszawie) zaprezentowała zalety mięsa królików rasy popielniańskiej jako źródła prozdrowotnych kwasów tłuszczowych. Sesję doniesieniową zakończyło wystąpienie dr inż. Elżbiety Głodek z Uniwersytetu Rzeszowskiego nt. żywności regionalnej jako bogactwa Lubelszczyzny.

Po zakończeniu sesji doniesieniowej podjęto dyskusję na temat kwestii poruszonych w czasie całego dnia obrad. Konferencję zakończyła prof. Joanna Barłowska, dziękując wszystkim referentom i uczestnikom.

W ramach zorganizowanej konferencji informacyjno-szkoleniowej wydano materiały konferencyjne (zawierające streszczenia referatów i doniesień) oraz monografię pt. „Wytwarzanie produktów regionalnych jako szansa aktywizacji gospodarstw utrzymujących lokalne rasy zwierząt i promocji zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich”. W konferencji wzięło udział 98 osób. Wśród uczestników byli hodowcy utrzymujący zwierzęta ras rodzimych (m.in. krowy białogrzbieta, świnię rasy puławskiej, polskie owce nizinne odmiany uhruskiej, gęsi biłgorajskie), przedstawiciele Polskiego Związku Hodowców Bydła Białogrzbiatego, Regionalnego Związku Hodowców i Użytkowników Świni Rasy Puławskiej „Puławiak”, Polskiego Związku Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej POLSUS, Regionalnego Związku Hodowców Owiec i Kóz w Lublinie, Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli, Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka, Spółdzielczej Mleczarni SPOMLEK z Radzyna Podlaskiego, a także przedstawiciele z licznych ośrodków naukowych z całej Polski (SGGW w Warszawie, UR w Krakowie, UTP w Bydgoszczy, ZUT w Szczecinie, Uniw. Rzeszowski, Instytut Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu, Instytut Zootechniki PIB w Balicach, UP w Lublinie).

Joanna Barłowska, Anna Wolanciuk

Stypendium MNiSW

Jednym z laureatów stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnych młodych naukowców jest dr n. wet. Maciej Grzybek z Instytutu Biologicznych Podstaw Chorób Zwierząt Wydziału Medycyny Weterynaryjnej. Do konkursu zgłoszono 1137 osób. Nagrodzono 168 młodych naukowców, w tym dwóch reprezentantów lubelskiego środowiska naukowego.

Dr Maciej Grzybek jest absolwentem University of Nottingham w Wielkiej Brytanii oraz Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. W czerwcu 2016 r. obronił tezę doktorską pt. „Analysis of anthelmintic activity of pumpkin (*Cucurbita pepo* L.) seeds extracts”, uzyskując tytuł doktora nauk weterynaryjnych ze specjalnością w parazytologii weterynaryjnej. Praca została zgłoszona do wyróżnienia przez obu recenzentów. Badacz jest autorem 15 publikacji w renomowanych czasopiśmie naukowych oraz 16 doniesień na konferencjach krajowych i międzynarodowych (sumaryczny IF = 31,19; 399 pkt MNiSW).

Tematyka badań dr. Grzybka skupia się na dwóch dziedzinach naukowych – parazytologii i epigenomice. W dziedzinie parazytologii prowadzi badania dotyczące analizy wpływu czynników zewnętrznych (rok, miejsce badania, klimat) oraz wewnętrznych (płeć, wiek, status społeczny, status rozrodczy) na struktury społeczne pasożytów u ssaków.

Dr Grzybek jest członkiem międzynarodowego zespołu w projekcie Pol Vole, którego celem jest długoterminowa analiza parazytofauny nornicy rudej na terenie Pojezierza Mazurskiego. Jest to najdłużej prowadzony monitoring parazytofauny dzikich gryzoni w tej części Europy. Obecnie dr Maciej Grzybek prowadzi badania w Zakładzie Parazytologii, realizując swój projekt badawczy pt. „Analysis of the relative importance in long-term studies of the factors regulating the seroprevalence of *Toxocara* spp. in bank voles (*Clethrionomys glareolus*) in N.E. Poland” Współpracuje z najlepszymi ośrodkami naukowymi w kraju (Warszawski Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński) i za granicą (Trinity College Dublin, Cardiff University, University of Nottingham), co potwierdzają wspólne publikacje oraz wyjazdy stażowe.

Druga dziedzina badań dr. Grzybka obejmuje zagadnienia z epigenomiki komórek ma-

cierzystych. Naukowiec zajmuje się analizą procesów epigenetycznych leżących u podłoża utrzymania przez komórki stanu macierzystego. Badania prowadzone w Instytucie Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu w ramach projektu NCN Preludium mają doprowadzić do otrzymania informacji na temat epigenetycznej regulacji procesów transkrypcyjnych w genomie komórek nieodróżnionych u świń.

Prywatnie dr Grzybek jest szczęśliwym mężem i ojcem dwójki dzieci. W wolnych chwilach podróżuje, uprawia windsurfing i słucha muzyki reggae.

Stypendia dla wybitnych młodych naukowców MNiSW stanowią nagrodę za osiągnięcia naukowo-badawcze. Warunkiem, jaki muszą spełnić kandydaci, jest kontynuowanie pracy naukowej przez okres finansowania.

Wnioski o przyznanie stypendium mogą zgłaszać rady naukowe, rady wydziałów lub inne organy reprezentujące jednostki naukowe zatrudniające kandydatów do stypendium.

Przy ocenie wniosków bierze się pod uwagę: wyróżniający się poziom prowadzonych badań naukowych; dotychczasowy dorobek naukowy, w tym nagrody i wyróżnienia krajowe i zagraniczne; stopień, w jakim prowadzone badania stanowią istotny wkład w rozwój danej dyscypliny naukowej oraz dorobek w zakresie zastosowań praktycznych prowadzonych badań naukowych lub prac rozwojowych.

Istotnym elementem oceny wniosku są także: znaczenie prowadzonych badań naukowych lub prac rozwojowych dla realizacji celów polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa; prawidłowość wykorzystania przez kandydata wcześniej przyznanych środków finansowych; udział w realizacji projektów międzynarodowych, w tym projektów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej; udział w stypendiach i stażach zagranicznych.

red.
Fot. Michał Schulz

Najlepsi studenci

15 grudnia 2016 r. z inicjatywy JM Rektora prof. dr. hab. Zygmunta Litwińczuka po raz pierwszy na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie odbyła się uroczystość wręczenia listów gratulacyjnych studentom, którzy osiągnęli najwyższą średnią ocen na poszczególnych latach i kierunkach studiów w roku 2015–2016.

Uroczystość otworzyła prof. dr hab. Halina Buczkowska, prorektor ds. studenckich i dydaktyki, witając JM Rektora, władze dziekańskie oraz wyróżnionych studentów.

JM Rektor, zwracając się do wyróżnionych studentów, nawiązał do swoich czasów studenckich i wspomniawszy, jak jego rodzice otrzymali od ówczesnego rektora prof. dr. hab. Ewalda Sasimowskiego list pochwalny, będący wyrazem uznania za bardzo dobre wyniki w nauce. JM Rektor, mając w pamięci swoje wyróżnienie i dumę rodziców, postanowił nagrodzić listami gratulacyjnymi 162 najlepszych studentów ze wszystkich wydziałów. Skierował również listy pochwalne do ich rodziców, życząc im, aby kolejne lata przyniosły jeszcze więcej satysfakcji z osiągnięć córek i synów. Dodatkowo spośród wyróżnionych studentów 70 osób ze średnią ocen powyżej 4,80 otrzymało nagrody pieniężne w wysokości 200 zł.

JM Rektor zapewniał, że będzie kontynuował nagradzanie studentów za bardzo dobre wyniki w nauce i wyraził nadzieję na ponowne spotkanie z obecnie wyróżnionymi studentami w następnym roku. Życzył im zapału do nauki i cierpliwości w osiąganiu zamierzonych celów, a także rozwijania twórczych zainteresowań w działalności naukowej i życiu studenckim.

W imieniu studentów głos zabrała Zuzanna Całyniuk z kierunku zootechnika. Podziękowała władzom uczelni za docenienie wysiłku studentów i zapewniła o dalszej wytrwałej pracy i godnym reprezentowaniu Uniwersytetu w czasie studiów, a także po ich ukończeniu.

Wyników w nauce pogratulowała młodzieży także pani prorektor, życząc dalszych sukcesów i realizacji życiowych celów.

Na zakończenie uroczystości JM Rektor złożył zebranych najlepsze życzenia z okazji zbliżających się świąt Bożego Narodzenia i zaprosił wszystkich na słodki poczęstunek.

Listy gratulacyjne otrzymali:

WYDZIAŁ AGROBIOINŻYNIERII

Agrobiznes – Aneta Kramarewicz, Katarzyna Blicharska, Karolina Zarzeczna.

Bioinżynieria – Joanna Piskorska, Magdalena Cieplak, Michał Możejko, Joanna Toporowska

Ekonomia – Magdalena Rola, Michał Bogusz.

Gospodarka przestrzenna – Julia Wójcik, Barbara Błaszczuk, Ilona Woźniak, Adrianna Jaskot

Inżynieria środowiska – Anna Wiąckiewicz, Sebastian Kuśmierz, Katarzyna Kotur, Jakub Pluta, Katarzyna Skrzymowska, Ewelina Głazek.

Leśnictwo – Edyta Pawłowicz, Anna Zarębska, Mateusz Jarmuł, Dorota Nizio, Henryk Dobrzyński, Marzena Sitkowska.

Rolnictwo – Joanna Lasota, Kinga Brzyszczyńska, Emilia Dziewic, Krzysztof Widz, Karolina Ignatowicz, Sylwia Chojnacka.

Towaroznawstwo – Sylwia Piech, Marlena Wereszko, Angelika Lewandowska, Agnieszka Kowalska, Joanna Wasilak.

Turystyka i rekreacja – Łukasz Kamiński, Grzegorz Bednarz, Katarzyna Bednarz, Dorota Lipska, Karolina Ochęduszek, Justyna Piwowarska, Karolina Jakubaszek.

WYDZIAŁ MEDYCYNY WETERYNARYJNEJ

Weterynaria – Magdalena Sieczka, Kinga Stępień, Bartosz Poleć, Klaudia Miklaszewska, Karolina Kraińska.

WYDZIAŁ BIOLOGII, NAUK

O ZWIERZĘTACH I BIOGOSDARCE

Behawiorystyka zwierząt – Wiktoria Janicka, Daria Jaskólska, Joanna Kapustka, Katarzyna Kubica, Anna Jakubiec, Martyna Krawczyk, Małgorzata Pasięka, Martyna Prokopiak, Karol Wnuk.

Bezpieczeństwo i higiena pracy – Marta Szast, Sylwia Paluch, Katarzyna Piecek, Weronika Biszczyk, Monika Kraszewka, Anna Podgórska, Klaudia Sakowska, Justyna Gierczak, Katarzyna Dąbrowska, Michał Sak, Grzegorz Serafin, Agnieszka Pikuła, Monika Majkowska.

Bezpieczeństwo i certyfikacja żywności – Patrycja Massalska.

Bezpieczeństwo żywności – Olha Hetsun, Mateusz Iskra, Aneta Śmiech, Patrycja Massalska,

Biologia – Justyna Bochra, Tomasz Wodyk, Adrianna Rafalska, Aleksandra Szabelak, Aleksandra Musiał.

Doradztwo w obszarach wiejskich – Sabina Jakubaszek.

Hipologia i jeździectwo – Angelika Dębiec, Karolina Skotniczna, Ida Piotrowska, Monika Zastrzeżyńska, Marta Liss.

Ochrona środowiska – Renata Kulpa, Sylwia Adamczyk, Ewa Ciebień, Milena Kuk, Agnieszka Kukier.

■ Zuzanna Całyniuk

■ Najlepsi studenci otrzymują listy gratulacyjne z rąk JM Rektora Zygmunta Litwińczuka

Zootechnika – Barbara Kosma, Katarzyna Walczak, Zuzanna Całyniuk, Gabriela Sobczak, Anna Kusak, Katarzyna Zaniewicz.

WYDZIAŁ OGRODNICTWA
I ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU

Architektura krajobrazu – Diana Shandala, Anna Skarżycka, Monika Kowalczyk, Patrycja Działak, Adrianna Janeczek.

Ochrona roślin i kontrola fitosanitarna – Łukasz Kaca, Aleksandra Pańczyk, Anna Majdan.

Ogrodnictwo – Justyna Wywiórka, Hubert Rydzewski, Norbert Rojek, Ewelina Statujew, Justyna Babiracka, Michał Kuflewski, Patrycja Olender.

Zielarstwo i terapie roślinne – Michalina Bórkowska, Agnieszka Walasek, Bartłomiej Byczkiewicz, Małgorzata Czopik, Małgorzata Ewert-Manikowska.

Grupa wyróżnionych studentów

WYDZIAŁ INŻYNIERII PRODUKCJI

Geodezja i kartografia – Kamil Żych, Maciej Iwaniak, Magda Matys.

Inżynieria bezpieczeństwa – Oliwia Małyńska, Emilia Dejek, Agata Jaśkowiec.

Inżynieria chemiczna i procesowa – Aleksandra Suska, Sara Wójtowicz, Karolina Litwinić, Sybilla Kłapsia.

Inżynieria przemysłu spożywczego – Katarzyna Żelizko.

Technika rolnicza i leśna – Krzysztof Stefaniak, Kacper Wójcik, Łukasz Bassara, Tomasz Drewnik.

Transport – Wioletta Szwałek, Martyna Machowska, Ewelina Bazak, Wojciech Paduch, Arakdiusz Piwowarek, Kazimierz Firszt.

Transport w inżynierii produkcji – Tomasz Szymaszek.

Zarządzanie i inżynieria produkcji – Krysztyna Bubczyk, Karolina Niewola, Kinga Kraśnicka, Anna Rodzeń, Magdalena Wronka, Kinga Wałach, Agata Krzysztoń, Izabela Mościńska.

Dziekan Izabella Jackowska gratuluje studentom WNoŻiB

WYDZIAŁ NAUK O ŻYWNOŚCI
I BIOTECHNOLOGII

Biotechnologia – Katarzyna Kozłowska, Magdalena Stępień, Monika Wałęka, Karol Małejczyk.

Dietetyka – Izabela Pałys, Justyna Ufnal, Dorota Cieśla, Bernadetta Czubačka.

Gastronomia i sztuka kulinarna – Magdalena Chwiałkowska.

Technologia żywności i żywienia człowieka – Monika Kozaczyk, Barbara Kulik, Karolina Zielińska, Dorota Teterycz.

Żywność człowieka i dietetyka – Agata Kraśkowska, Anna Ciechańska.

*Anna Woźniak
Dział Organizacji Studiów*

Dziekan Andrzej Marczyk składa gratulacje studentom WIP

Fot. Maciej Niedziółka

Pierzaki, czyli co drzewiej z pierzem czyniono

„A niechaj narodowie wždy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają”. To słynne zdanie mistrza Mikołaja, zamieszczone w wierszu „Do tego co czytał”, z perspektywy czasu można uzupełnić twierdzeniem, iż Polacy mają nie tylko swój język, lecz także swoją tradycję i kształtowane przez kolejne pokolenia zwyczaje. Wszystkie te elementy, ulegając przemianom, a niekiedy nawet całkowitemu zapomnieniu, kształtowały na przestrzeni wieków naszą tożsamość narodową. Ciągłe też powinno się je poznawać, upowszechniać i kultywować, gdyż stanowią najważniejszy element każdej „małej, własnej ojczyzny”.

Tym też przesłaniem kierowano się, nawiązując współpracę pomiędzy Muzeum Wsi Lubelskiej a Biblioteką Główną Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Do współpracy zaproszono również pracowników i studentów Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki. Chyba trudno o lepsze połączenie w realizacji własnych zadań niż to, w którym przeszłość i miniona tradycja łączą się z przyszłością w postaci naukowych wyników najnowszych badań upowszechnianych w instytucji, jaką jest biblioteka, która dba zarówno o przeszłość repre-

zentowaną przez różne formy dawnej książki, jak i przyszłość przybierającą m.in. postać książki elektronicznej.

W dniu 5 grudnia 2016 r. w holu Biblioteki Głównej UP nastąpiło otwarcie wystawy pod tytułem „Pierzaki, czyli co drzewiej z pierzem czyniono”. Tym symbolicznym otwarciem oficjalnie zainicjowano współpracę pomiędzy Muzeum Wsi Lubelskiej a Biblioteką Główną UP w Lublinie, będącą jednocześnie Regionalnym Ośrodkiem Rolniczej Informacji Naukowej.

W otwarciu uczestniczyli: wicedyrektor Muzeum Wsi Lubelskiej kustosz Krystyna Figiel z gronem współpracowników oraz dyrektorka i pracownicy Biblioteki Głównej UP w Lublinie. Wydział BNoZiB reprezentowały panie prodziekan: prof. dr hab. Bożena Nowakowicz-Dębek i prof. dr hab. Brygida Ślaska, natomiast Katedrę Biologicznych Podstaw Produkcji Zwierzęcej – dr hab. Magdalena Gryzińska i dr Justyna Batkowska z gronem studentów z Sekcji Hodowli Drobni Studenckiego Koła Naukowego Biologów i Hodowców Zwierząt.

Miłym akcentem towarzyszącym otwarciu wystawy był występ kapeli Zespołu Pieśni i Tańca „Jawor” oraz degustacja lubelskich cebularzy

upieczonych przez panie ze skansenu. Ponadto niektórzy goście zostali obdarowani kalendarzami na 2017 rok z przepięknymi zdjęciami wybranych obiektów skansenu autorstwa Krzysztofa Wasilczyka.

Gęsi to bardzo wyjątkowe ptaki. Przyjmuje się, że ich udomowienie w Europie nastąpiło ponad trzy tysiące lat temu. I choć od tego czasu towarzysząc człowiekowi, to tak naprawdę nigdy nie dały się zniewolić. Motyw gęsi pojawia się w legendach, opowieściach, zwyczajach i przysłowiach. Jest to też motyw przewodni wystawy. Najważniejszą jej część stanowią artystyczne fotografie autorstwa wybitnego lubelskiego fotografa, pracownika Muzeum Wsi Lubelskiej, Krzysztofa Wasilczyka. Obrazują one przebieg widowiska pod tytułem „Pierzaki kumowskie”, które odbyło się w skansenie 20 listopada 2016 r. Scenariusz przedstawienia opracowali K. Prończuk, G. Miliszkiewicz oraz członkinie zespołu śpiewaczego Kumowianki z Kumowa. One też zagrały główne role w przedstawieniu. W gronie aktorów znaleźli się także uczniowie Zespołu Szkół nr 12 w Lublinie pod opieką B. Okruszku oraz pracownicy i przyjaciele Muzeum Wsi Lubelskiej. Obok fotografii w gablotach zamieszczono krótkie informacje dotyczące darcia pierza. Dzięki temu można dowiedzieć się więcej o tym, jak wyglądały przygotowania do pierzaków, w jakim okresie życia gęsi dokonywano „wyskubki” czy jak umilano sobie czas w trakcie wykonywania tej pracy. Uzupełnieniem fotografii w gablotach są zdjęcia autorstwa M. Gryzińskiej i J. Batkowskiej, wyświetlane na ekranie multimedialnym znajdującym się w holu Biblioteki Głównej.

Dopełnieniem wystawy były różne ekspozyty służące popularyzacji tego zwyczaju, m.in. książki poświęcone szeroko rozumianej problematyce gęsi pochodzące ze zbiorów BG UP. Umieszczone na wystawie egzemplarze to wydawnictwa z XIX, XX i XXI w. Warto było zwrócić na nie uwagę, podziwiając ich wyjątkową formę lub przeczytać fragment tekstu. W innej gablocie opisano niektóre ciekawostki dotyczące wróżb czynionych za pomocą gęsiich piór w czasie trwania pierzaków, zdobywania oraz wykorzystania najdroższego puchu świata – puchu edredonów, historii pisania ptasim piórem lub przepowiadania pogody. Można było też przeczytać opis kucia gęsi, o którym współcześnie nikt już nie pamięta, lub fragment „Chłopów” Władysława Reymonta, w którym opisał „podskubek”. W gablotach umieszczono także ozdoby z gęsiich piór ręcznie wykonane przez studentów z koła naukowego.

Na koniec warto wspomnieć, iż zarówno temat wystawy, jak i prezentowane na niej ekspozyty okazały się na tyle ciekawe, iż zostały sfilmowane przez lubelską telewizję regionalną.

M. Gorczyńska, W. Kowalska
Oddział Informacji Naukowej
Biblioteki Głównej UP w Lublinie
Fot. Weronika Kowalska

Zapomniane warzywa

Pasternak

Monika Michalak Majewska

Zgodnie z zapowiedzią kontynuujemy cykl dotyczący warzyw dawniej popularnych w naszym kraju, o których na jakiś czas zapomniano. Dziś na nasze stoły powraca skorzonera (której historię i walory żywieniowe przedstawiono w „Aktualnościach UP” 4(80)2016), topinambur, karczoch, jarmuż, brukiew czy pasternak. Renesans tych warzyw jest związany z modą na tzw. zdrową kuchnię, jak również poszukiwaniem nowych smaków.

Chyba wszystkim pasternak jest znany z powiedzenia „figa z makiem z pasternakiem”, oznaczającym ‘nic a nic, zupełnie nic’. W starożytnym Rzymie znany był i lubiany do tego stopnia, że cesarz Tyberiusz zezwolił, by część obowiązkowej daniny płaconej przez Germanów była realizowana pod postacią dostawy pasternaku. W Europie był źródłem cukru na długo przed burakami i trzciną cukrową. Jak większość warzyw trafił do Polski z południa Europy. Był uprawiany jako roślina warzywna od XII do XVI w., zwłaszcza na Podhalu. W okresie przednowokowym był głównym składnikiem codziennych potraw, później stał się paszą dla zwierząt, a szkoda gdyż ma niespotykany smak. W Skandynawii, Anglii czy Irlandii wciąż pojawia się w przepisach kulinarnych.

Pasternak zwyczajny (*Pastinaca sativa* L.) jest bliskim kuzynem selera, popularny był w dawnej Polsce, a obecnie jest odkrywany na nowo. Należy do warzyw korzeniowych, wyglądem i smakiem przypomina nieco... miks pietruszki z marchewką. Pietruszkę przypomina na tyle, że sprzedawcy nieraz

sprzedają większy i łatwiejszy w magazynowaniu pasternak zamiast pietruszki. Jest kilka różnic, które świadomy kupujący (a mam nadzieję, że takim będzie osoba, która przeczyta ten artykuł) będzie w stanie rozpoznać, chociaż sam korzeń obu roślin jest bardzo podobny do siebie. Elementem, który pozwoli wydać osąd, jest nać. Pasternak ma liście jaśniejsze, z włoskami, pietruszka zaś ciemniejsze, błyszczące, bez włosków. Gdy warzywa pozbawione są naci, pozostaje dokładne oglądanie korzenia. Oba różnią się teoretycznie wielkością (pasternak jest większy) oraz główką korzenia (u pasternaka wklęsnięta z ciemną obwódką – fot.). Niektórzy z dobrym węchem mogą również próbować porównywać je po zapachu – pasternak ma aromat nieco inny, bardziej zbliżony do marchewki niż pietruszki. Nie są to jednak sposoby niezawodne. Oczywiście, najlepiej jeśli mamy zaufanego sprzedawcę. Niemniej jednak zarówno pasternak, jak i pietruszka są smaczne i zdrowe, a wydanie opinii o wyższości jednego nad drugim wcale nie jest proste. Pomocna może być dokładna analiza tabel składu chemicznego obydwu.

Pasternak jest rośliną dwuletnią, w pierwszym roku wegetacji tworzy rozetę liściową i jadalny korzeń spichrzowy. W drugim roku roślina kwitnie i owocuje. Kwiaty są drobne, żółte, zebrane w baldachy. Owocem jest rozłupka złożona z dwóch niełuppek. Częścią jadalną jest korzeń spichrzowy, o skórce barwy białej, szarej, żółtej lub żółtobrazowej, o białym miąższu. Korzenie pasternaka przypominają korzenie pietruszki, są jednak większe (długość od 7 do 40 cm, średnica od 6 do 12 cm). Zawierają 17–19% suchej masy, 5–13% cukrów – głównie skrobię, błonnik, 0,8% białka, witaminy C, B₁, B₂, E, PP, sole mineralne potasu, wapnia, fosforu i żelaza oraz niewielkie ilości karotenów. W 100 g korzenia jest zaledwie 75 kcal, tj. 314 kJ. Pasternak jest warzywem regulującym trawienie, pobudzającym apetyt i poprawiającym krążenie krwi. Obecne w nim związki o charakterze fu-

ranokumaryny (izopimpineline, sfondyna, bergapten, imperatoryna) mają zastosowanie w leczeniu bielactwa, mogą też być przyczyną alergii skórnych. Korzeń pasternaka zawiera także flawonoidy (izoramnetyna, izokwercecytyna, rutylna) oraz olejki eteryczne. Te ostatnie nadają korzeniom i liściom intensywny, atrakcyjny, korzenny smak, przypominający nieco seler.

Zarówno liście, jak i korzeń spichrzowy pasternaka można dodawać do włoszczyzny, co podnosi i zaostrza smak zup warzywnych i rosółów. Korzeń po ugotowaniu podaje się w całości lub pokrojony w plastry z dodatkiem sosów (na gorąco i na zimno). Można też przygotować sałatki, traktując go jako surowiec podstawowy lub doskonały składnik mieszanych sałatek. Z pasternaku także przyrządza się potrawy smażone i duszone. Jak większość warzyw korzeniowych jest świetny po upieczeniu. Cukry w nim zawarte karmelizują się i aromat staje się bardziej intensywny – jest to doskonały dodatek do obiadu zamiast na przykład ziemniaków.

Pasternak jest obecnie uprawiany amatorsko, natomiast stosunkowo mało rozpowszechniony w uprawie towarowej, dlatego też bardzo rzadko można go spotkać w supermarketach. Znacznie łatwiej dostępny jest na tzw. targach zdrowej żywności, gdzie można go kupić bezpośrednio od producenta. Warzywo zbierane jest późną jesienią, można je przechować w kopcach, piwnicach, chłodniach, w temperaturze 0–1°C i wilgotności względnej powietrza 95–98%. Z uwagi na dużą mrozoodporność pasternak może zimować w gruncie. Lekkie przymrozki polepszają i wydobywają bogaty smak korzenia. Rosnący dziko pasternak można pomylić z korzeniem cykuty – rośliną śmiertelnie trującą.

Pasternak wykorzystuje się w kuchni na wiele sposobów, niestety liczne przepisy zostały zapomniane. Obecnie ponownie odkrywa się jego walory i gdyby był szerzej dostępny, stanowiłby doskonałe uzupełnienie monotonnej zimowej diety.

Fot. Monika Michalak-Majewska

Owoce, warzywa, grzyby

W dniach 17–19 maja 2016 r. w Lublinie odbyła się konferencja skupiająca naukowców oraz przedsiębiorców związanych z branżą przetwórstwa owoców, warzyw i grzybów.

Wydarzenie to jest organizowane cyklicznie od 2008 r. przez uczelnie i instytuty z całego kraju. Organizatorem IX już konferencji, pt. „Owoce, Warzywa, Grzyby – Żywność i Technologia” po raz pierwszy była Katedra Technologii Owoców, Warzyw i Grzybów Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie oraz Polskie Towarzystwo Technologów Żywności, Oddział Lubelski. Patronat nad konferencją objęła prof. dr hab. Izabela Jackowska, dziekan Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii.

Konferencja zgromadziła około 80 osób z różnych ośrodków i instytucji naukowych. Uczestniczyli w niej naukowcy z krajowych jednostek badawczych, m.in. z UR w Krakowie, UWM w Olsztynie, UP w Poznaniu, Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach, SGGW w Warszawie, Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego Politechniki Łódzkiej oraz PAN w Olsztynie. W konferencji czynny udział wzięli także przedstawiciele przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem owocowo-warzywnym, m.in. takich jak Stoczek Natura SA, Agram SA, FHU Biogrim, Hortex, a także Krajowej Unii Producentów Soków (KUPS). Obecne były również osoby działające w branży urządzeń laboratoryjnych (LECO Polska Sp. z o.o., SHIM-POL, Enbio Technology Sp. z o.o.).

Celem konferencji była prezentacja najnowszych badań i osiągnięć naukowych oraz technologicznych związanych z przetwórstwem surowców roślinnych i grzybowych. Problemy poruszane podczas dyskusji dotyczyły właściwości odżywczych i prozdrowotnych surowców, porównania tradycyjnych i nowych technologii, jak również metod analitycznych stosowanych w technologii owoców, warzyw i grzybów.

Konferencja stanowiła doskonałą okazję do poszerzenia wiedzy jej uczestników z zakresu technologii żywności i żywienia człowieka. Tematykę soków owocowych w kontekście najnowszych zaleceń żywieniowych przybliżyli w niezwykle ciekawy sposób prof. dr hab. Witold Płocharski oraz dr Barbara Groele (KUPS). Zdecydowana większość prelekcji tematyką obejmowała kwestie dotyczące związków prozdrowotnych występujących w surowcach i produktach pochodzenia roślinnego. Podkreślano szczególną rolę fitozwiązków zarówno w profilaktyce chorób człowieka, jak i w tworzeniu nowych produktów spożywczych, będących odpowiedzią na zapotrzebowanie konsumentów.

Podczas sesji posterowej, na której zaprezentowano niemal 30 prac, wskazano możliwo-

ści wykorzystania nowych surowców roślinnych w branży przetwórczej, a także wpływu procesów technologicznych na jakość i skład chemiczny produktów. Przedstawiono również wyniki badań poświęconych nowym lub zoptymalizowanym technikom analitycznym, które znajdują zastosowanie w analizie żywności.

Konferencja stanowiła również platformę służącą wymianie informacji, poglądów i doświadczeń pomiędzy pracownikami naukowymi a przedstawicielami zakładów przemysło-

wych. Oprócz doświadczonej kadry naukowej część uczestników stanowili również młodzi naukowcy, rozpoczynający karierę naukową, a także studenci kół naukowych z Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii.

Uczestnicy konferencji mieli okazję zwiedzić z przewodnikiem lubelskie Stare Miasto, natomiast uroczysta kolacja umożliwiła bliższe poznanie się uczestników konferencji, a także wymianę poglądów i spostrzeżeń w mniej formalnej atmosferze.

*Tekst i fot. Wojciech Radzki
przew. Komitetu Organizacyjnego
Katedra Technologii Owoców, Warzyw i Grzybów*

■ Dr Monika Michalak-Majewska

■ Prof. Witold Płocharski

■ Dyskusja w czasie konferencji

Redaktor Ewa Zawadzka-Mazurek przeszła na emeryturę

31 sierpnia 2016 r. dotychczasowy kierownik i zastępca redaktora naczelnego Ewa Zawadzka-Mazurek po 16 latach kierowania Wydawnictwem Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie zakończyła pracę na tym stanowisku. Od 1 września 2016 r. Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie ma nowego kierownika i zastępcę redaktora naczelnego. Została nim mgr Anna Wypychowska, wieloletni redaktor WUP.

Warto przypomnieć sylwetkę zawodową red. Ewy Zawadzkiej-Mazurek.

Jest absolwentką III Liceum Ogólnokształcącego im. Unii Lubelskiej w Lublinie (1971). Ukończyła filologię polską na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej (1976), studiowała filozofię na UMCS (1974–1977) i edytorstwo na studiach podyplomowych na Uniwersytecie Warszawskim (1986/87).

Ukończyła liczne kursy i szkolenia dla redaktorów merytorycznych i technicznych, agentów literackich (agent literacki, dyplom International Book Development Limited Training Division 1992), z zakresu prawa autorskiego i prawa prasowego, prowadzone przez Polskie Tow. Wydawców Książek, Ośrodek Edukacyjny FORUM, a także szkolenia dotyczące baz naukowych, publikacji elektronicznych itp.

W latach 1978–1993 pracowała jako redaktor i st. redaktor w Wydawnictwie Lubelskim (do 1992 w Redakcji Naukowo-Społecznej, 1992–1993 kierownik Redakcji Literatury Pięknej); 1990–1991 zastępca red. naczelnego, później red. naczelny w Powszechnej Oficynie Wydawniczej sp. z o.o. w Lublinie; 1994–1995 prezes zarządu i red. naczelny Wyd. Lubelskiego Nowego sp. z o.o.; 1997–2002 korektor w „Gazecie Wyborczej” w Lublinie. Od 1 stycznia 1999 st. redaktor w Redakcji Wydawnictwa Akademii Rolniczej w Lublinie; od 1 kwietnia 2001 do 31 sierpnia 2016 kierownik i zast. red. naczelnego Wydawnictwa Uniwersytetu Przyrodniczego (wcześniej AR) w Lublinie; sekretarz Rad Naukowych 2 redakcji Electronic Journal of Polish Agricultural Universities (2001–2010); czł. Komitetu Redakcyjnego „Teki Komisji Prawniczej” PAN O/Lublin (od 2009), czł. redakcji „Zwierzyńca filmowego” (2006–2014). Współpracowała m.in. z PWRiL, Wyd. UMCS, PAN Oddział w Lublinie, Lubelskim Towarzystwem Naukowym, Rzeszowskim Towarzystwem Naukowym, Ośrodkiem Międzykulturowych Inicjatyw Twórczych „Rozdroża”, Urzędem Miasta Lublin. Od kilku lat jest jurorem Wojewódzkiego Konkursu Recytatorskiego Poezji i Prozy Absolwentów III LO w Lublinie.

Zredagowała ponad 250 książek i ponad tysiąc artykułów naukowych i popularnonaukowych z wielu dziedzin, m.in.: filozofii, historii, historii nauki, prawa, historii literatury, językoznawstwa, architektury, sztuki, nauk przyrod-

niczych, medycznych i weterynaryjnych, sportu. Sporządziła kilkadziesiąt recenzji wydawniczych, publikowała recenzje książek oraz materiały informacyjne w Kurierze Lubelskim, Nowych Książkach, Nowych Relacjach, Forum Akademickim, Aktualnościach UP w Lublinie, przygotowywała teksty reklamowe i promocyjne. Współpracowała z Radiem Lublin i TVP Lublin. Prowadziła pogadanki dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych i średnich na temat technik wydawniczych, produkcji książki, drogi tekstu od pomysłu twórczego autora do ręk czytelnika w postaci gotowej książki.

Działalność kierowanego przez nią Wyd. Lubelskiego Nowego stała się tematem pracy magisterskiej na Wydz. Ekonomicznym UMCS.

W 2002 r. zreorganizowała Redakcję Wydawnictwa, tworząc Wydawnictwo Akademii Rolniczej (obecnie Uniwersytetu Przyrodniczego) w Lublinie obejmujące 12 redakcji – Publikacji Dydaktycznych i Popularnonaukowych, EJPAU (2 redakcje – do 2010), Acta Scientiarum Polonorum (2 redakcje, w tym Acta Scientiarum Polonorum Hortorum Cultus, które jest na tzw. liście filadelfijskiej już od 2009), Annales UMCS (4 redakcje), Rozprawy Naukowe UP, Excerpta Veterinaria (istniała do 2013) oraz kwartalnik Aktualności UP.

Zaproponowała powołanie Rady Programowej serii Rozprawy Naukowe UP. Zainicjowała zmiany w redagowaniu Annales UMCS (od 2002), co umożliwiło spełnienie ministerialnych kryteriów oceny i podniesienie punktacji w rankingu czasopism naukowych.

Zainicjowała założenie strony internetowej Wydawnictwa (2002), która była przez lata rozbudowywana. W latach 2008–2012 była członkiem Zespołu ds. Promocji i Wizerunku Uczelni.

W 2001 r. zaproponowała zmianę profilu kwartalnika Aktualności AR, obecnie Aktualności UP, na informacyjno-popularnonaukowy, co podniosło atrakcyjność czasopisma i zwiększyło nakład do 600–800 egz. każdego numeru (poprzednio ok. 250). Dwukrotnie

zainicjowała zmiany szaty graficznej i winiety czasopisma.

Opracowała koncepcję, zebrała materiał ilustracyjny (ok. 500 fotografii) i zredagowała wspólnie z red. Ewą Różycką „Księgę pamiątkową. 50-lecie AR w Lublinie”. Opracowała także koncepcję oficjalnego folderu AR i UP oraz redagowała kolejne wydania, które ukazywały się w latach 2002–2011 w kilku wersjach językowych.

Zainicjowała i współorganizowała wraz zespołem Wydawnictwa UP w 2009 r. „2. Spotkania z Książką Akademicką”, które odbyły się w Centrum Kongresowym UP, gromadząc blisko 70 wydawnictw naukowych z całej Polski (główny organizator Targi Książki w Krakowie i SWSW).

Jako członek Stowarzyszenia Wydawców Szkół Wyższych prezentowała książki Wydawnictwa UP na wystawach polskiej książki naukowej w Rzymie, Wiedniu, Madrycie, Londynie, Paryżu i Monachium. Od 2001 r. dzięki jej inicjatywie książki Wydawnictwa UP prezentowane są na krajowych targach i wystawach książki naukowej, m.in. w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu i Lublinie.

Trzykrotnie organizowała w Lublinie posiedzenia Rady Programowej i Rad Naukowych czasopism EJPAU i Acta Sci. Pol. (2002, 2006) i Si (2010). W 2014 r. zorganizowała w Lublinie XX Konferencję Stowarzyszenia Wydawców Szkół Wyższych.

W 2001 r. nawiązała współpracę z PAN Oddział w Lublinie przy wydawaniu czasopisma „Teki” („Teki” sześcioletniej Komisji PAN).

Jako kierownik dbała o podnoszenie kwalifikacji pracowników, którzy dzięki dofinansowaniu przez uczelnię kończyli kursy redakcji merytorycznej, technicznej i grafiki komputerowej, niezbędne do rozwijania nowoczesnej redakcji naukowej.

W latach 2003–2014 była opiekunem merytorycznym magazynu studenckiego Radar, prowadziła szkolenia i warsztaty redakcyjne dla studentów (wychowała kilku zawodowych dziennikarzy), na łamach Radaru publikowała m.in. teksty informacyjne i przepisy kulinarne, a od 2007 r. pisała felietony na temat kłopotliwych zagadnień językowych zamieszczane w stałej rubryce „Zderzenia z językiem polskim”.

Ewa Zawadzka-Mazurek była czł. Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek (1980–1993), a od 2006 r. jest czł. Stowarzyszenia Wydawców Szkół Wyższych (2013–2016 przewodnicząca Komisji Rewizyjnej).

Odnaczenia: Zasłużony Działacz Kultury (1987), Złoty Medal za Długoletnią Służbę (2013), medal Zasłużony dla Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu (2013). Wielokrotnie Nagrody Rektora AR i UP

red.

Fot. Anna Siek

Lokalna Komisja Etyczna ds. Doświadczeń na Zwierzętach – nowe otwarcie 2016–2020

Wojciech Cybulski

Postępy osiągnięte w naukach biologicznych i medycznych nie byłyby możliwe bez użycia zwierząt doświadczalnych. Wnioski z badań wzbogacają wiedzę naukowców i praktyków, umożliwiając w większym lub mniejszym stopniu ich ekstrapolowanie na człowieka. Przykładem w tym pierwszym zakresie było wprowadzenie insuliny do leczenia, które nie byłoby możliwe bez doświadczeń z użyciem zwierząt. Z drugiej strony ewolucja, a nawet rewolucja poglądów na temat praw zwierząt, ich dobrostanu, wymogły konieczność poszukiwania konsensusu w sprawie zasad doświadczalnictwa z użyciem zwierząt.

Medialne przykłady bezrefleksyjnego wykorzystywania zwierząt w eksperymentowaniu zaktywizowały obrońców ich praw do wdrażania zdefiniowanych standardów ochrony zwierząt doświadczalnych – kontroli ich używania w badaniach. Stosowne zapisy prawne w wielu krajach funkcjonują już od kilkudziesięciu lat. Wymagają od eksperymentatorów, aby stosowali się do określonych regul/procedur postępowania ze zwierzętami doświadczalnymi. Na ich użycie należy uzyskać zgodę merytorycznego gremium, które ocenia zasadność podjęcia badań naukowych lub testowania bezpieczeństwa danego produktu.

Nakazy ustawowe

Polska, jako kraj członkowski UE, zobligowana została do dostosowania prawa krajowego do obowiązującej unijnej dyrektywy w tym zakresie. W konsekwencji obowiązująca dotychczas Ustawa z dn. 21 stycznia 2005 r. o doświadczeniach na zwierzętach zastąpiona została w połowie ubiegłego roku zaimplementowaną dyrektywą 2010/63/EU z dn. 22 września 2010. W efekcie podjętych prac legislacyjnych w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego od 27 maja 2015 r. obowiązuje ustawa o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych oraz część z zamierzonych przepisów wykonawczych. Nakładają one zdecydowanie bardziej restrykcyjne wymogi wobec użytkowników zwierząt doświadczalnych niż dotychczas obowiązujące.

Imperatywem jest dobrostan zwierzęcia – określenie jego stanu poprzez zdefiniowanie skali inwazyjności założonych procedur doświadczalnych generujących ból, cierpienie lub dystres zwierząt. Przyjęto nowe stopnie inwazyjności, wprowadzając ocenę wg innej niż dotychczas skali dla każdego zamierzonego doświadczenia z użyciem zwierząt. W miejsce stopni inwazyjności (od I° do IV°) nowa klasyfikacja ujmuje skalę dotkliwości określeniami: terminalna (zwierzę od początku do końca procedur ma

wyłączoną świadomość), łagodna, umiarkowana lub dotkliwa.

Sytuacja w Polsce

Nowe zapisy prawne wymogły zredukowanie liczby lokalnych komisji etycznych (LKE) z 18 dotychczas funkcjonujących do 11, co podyktowane zostało względami oszczędnościowymi. Z dwóch komisji w Lublinie pozostała jedna, którą afiliowano przy Uniwersytecie Przyrodniczym. Zakres obejmuje użytkowników z 14 jednostek (nazwanych użytkownikami), które posiadają zgodę MNiSW na prowadzenie badań z użyciem zwierząt z obszaru woj. lubelskiego i podkarpackiego. Zwiększono liczebność członków LKE z 9 do 12 zasiadających w niej przedstawicieli wybranych przez Krajową Komisję Etyczną (KKE). Rozszerzono profil dyscyplin w porównaniu z dotychczasowym składem – obok 6 merytorycznych (nauki biomedyczne i biologiczne) zasiada w niej 3 przedstawicieli nauk humanistycznych (bioetyka, socjologia, psychologia) oraz 3 członków reprezentujących towarzystwa opieki nad zwierzętami oraz ochrony praw pacjenta. Zatem proporcja między reprezentującymi poszczególne dyscypliny naukowe członkami merytorycznymi a pozostałymi wynosi 50 : 50. Uchwała zezwalająca na użycie zwierząt w projekcie badawczym może być podjęta, jeśli oddane zostanie 2/3 głosów pozytywnych przez uczestniczących w posiedzeniu. LKE powinna podjąć uchwałę w ciągu 40 dni od złożenia wniosku o realizację badań, a w przypadku decyzji negatywnej użytkownik zwierząt może odwołać się do Krajowej Komisji Etycznej. Ponadto unijny ustawodawca założył, że wnioskujący o wydanie zgody na badania/dydaktykę z użyciem zwierząt wymagają przeszkolenia. Przedstawienie certyfikatu z odbytego szkolenia z określonego rozporządzeniem zakresu tematycznego jest podstawą urzędzenia tzw. wyznaczenia, które podpisuje dziekan/dyrektor jednostki zarejestrowanej jako użytkownik zwierząt w doświadczeniach.

Cele i zakres procedur doświadczalnych wg wymogów legislacyjnych

Powołane struktury administracji państwowej, jakimi są KKE i LKE, mają na celu ocenę i autoryzowanie zaplanowanych procedur badawczych z użyciem zwierząt w eksperymentach i edukacji. Zgodnie z przepisami ustawy i rozporządzeń powołane LKE dokonują oceny adekwatności, efektywności, skuteczności i spójności projektu badawczego, jako wartości dodanych w zakresie używania zwierząt doświadczalnych. W myśl implementowanej inicjatywy legislacyjnej UE wiąza-

nym i wymaganym standardem dobrostanu są warunki bytowania i opieki nad zwierzętami. W tym pierwszym zakresie odnoszą się one do wymiarów powierzchni, które zaczynają obowiązywać w kraju od 2017 r., w drugim – ubogacenia otoczenia w rekwiizyty urozmaicające funkcjonowanie zwierząt w ich hodowlach. Ponadto wskazano na konieczność przyzwyczajania zwierząt do obcowania z obsługą i eksperymentatorem, tzw. handling. Zakłada się, że ujednoczenie przepisów dotyczących opieki i wykorzystywania zwierząt do celów badawczych zapewni równe szanse dla społeczności użytkowników z wszystkich krajów członkowskich Wspólnoty. Dotyczy to zwłaszcza równych standardów konkurencyjności dla jednostek naukowych, jak i wymaganych od przemysłu, np. farmaceutycznego, kosmetycznego. Kolejnym celem jest poprawa transparentności: dostęp ogółu społeczeństwa do informacji o realizowanych projektach badawczych z użyciem zwierząt. Zainteresowane podmioty muszą mieć dostęp do nietechnicznych streszczeń (NT), informacji podanych zrozumiale dla niefachowca i opublikowanych na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Bardzo istotnym, wręcz nadrzędnym zapisem w artykule 13 traktatu o funkcjonowaniu UE jest wymóg zapewnienia wysokiego standardu dobrostanu zwierząt w trakcie eksperymentu. Sprowadza się do wdrażania i stosowania się użytkownika do tzw. zasady 3R w zakresie wykorzystania zwierząt w badaniach, opieki oraz warunków hodowli.

Zasada zastąpienia, ograniczenia i udoskonalenia; 3R

We wniosku do LKE zapis ujmujący deklarację o zapewnieniu dobrostanu zwierząt doświadczalnych przez użytkowników obliuguje ich do postępowania zgodnie z zasadą: zastąpienia, ograniczenia, udoskonalenia (3R) w planowanych procedurach doświadczalnych. W tym celu należy opisać stan wiedzy w planowanym temacie badań poprzez przesłanie baz bibliograficznych. Wymagane jest posłużenie się wyrazami kluczowymi (ich zapis we wniosku) oraz przytoczenie wyników poszukiwań, włącznie z zacytowaniem tematycznego piśmiennictwa.

1. Zastąpienie (*replacement*). Na etapie planowania badań należy rozważyć zastosowanie innej metody badawczej niż wykorzystanie zwierząt, np. zaplanowanie użycia techniki hodowli komórkowych *in vitro*, izolowanych organów itp. Opisane hodowle pierwotne lub ustalone linie komórkowe pozwalają na uzyskanie szeregu reprezentatywnych wyników badań naukowych. Zatem badacz planujący badania z użyciem zwierząt musi się liczyć ze szczególnie

ostrymi wymogami uzasadnienia, że wnioskowana metoda jest jedyną wiarygodną i dostępną obecnie metodą przeprowadzenia zaproponowanych badań z użyciem zwierząt doświadczalnych. Wnioskujący musi poprzeć wybór metody eksperymentowania z użyciem zwierząt przeglądem baz bibliograficznych wg stosownych wyrazów kluczowych, które muszą być wymienione w formularzu wnioskowym.

2. Ograniczenie (*reduction*). Wnioskodawcy projektu, aby osiągnąć zamierzony cel badań, którego nie można zrealizować bez wykorzystania do doświadczania zwierząt, muszą użyć ich w reprezentatywnej liczbie. Liczebność grup badawczych ustala się na najniższym poziomie, zapewniającym wiarygodność wyników obliczonych statystycznie. Z drugiej strony wnioskowane są projekty zaplanowane z niezasadnie licznymi grupami zwierząt. Modele badań na zwierzętach wskazują różną liczebność grup doświadczalnych i kontrolnych. Komisja oczekuje zatem od wnioskujących uzasadnienia swoich wyborów, podobnie jak w przypadku zastąpienia, przeglądem baz bibliograficznych wg stosownych wyrazów kluczowych. Ma to szczególne znaczenie w przypadku planowanych doświadczzeń ze zjadliwymi patogenami oraz czynnikami klasyfikowanymi lub spodziewanymi jako toksyczne.

3. Udoskonalenie (*refinement*). Zaplanowane doświadczanie zgodnie z wytycznymi dla danego gatunku zwierząt, z uwzględnieniem czynności chroniących zwierzęta przed dyskomfortem: bólem, cierpieniem, stresem i dystresem. Wskazuje się podjęte środki zapewniające właściwy dobrostan: odpowiednie środowisko życia z miejscem schronienia – powierzchnia klatki oraz jej tzw. ubogacenie. Zapewnienie wolności od głodu i pragnienia: stały dostęp do wody i karmy, oraz optymalna temperatura i wilgotność pomieszczeń. W przypadku zadania bólu, ran i wywołania chorób/zatrucia – zapewnienie właściwej opieki, pod stałą kontrolą lekarza wet. zatrudnionego jako nadzorujący zwierzęta doświadczalne oraz zespołu odpowiedzialnego za dobrostan, powołanego w każdej jednostce użytkownika. Jeżeli wymagane jest doprowadzenie do śmierci zwierzęcia, np. testowanie w celu oznaczenia klasy toksyczności związku, sekwencję stanu agonii należy zakończyć eutanazją po rozpoznaniu dwu-trzech etapów charakterystycznych dla działania letalnego czynnika narażającego, co ma na celu nieprzedłużanie agonii i uniknięcie niepotrzebnego zejścia śmiertelnego w bólu. Nieprzypadkowo najniższy stopień inwazyjności (terminalny) przypisano eksperymentom, w których zwierzęta wprowadza się w narkozę, wykonuje zaplanowany eksperyment, a po zebraniu wyników przedawkowuje się środek usypiający celem doprowadzenia do ich eutanazji.

Kontrolowanie dobrostanu zwierząt doświadczalnych

Dotychczas tylko część realizowanych projektów, na które wydała zgodę Lokalna Komisja Etyczna, poddawana była kontroli. Kon-

trole te były przeprowadzane przez LKE, która wydała zgodę na realizację doświadczania. Nowe regulacje przypisały funkcję kontroli doświadczzeń inspekcji weterynaryjnej. Każde doświadczanie realizowane z użyciem zwierząt w jednostce użytkownika będzie kontrolowane. Inspektor weterynaryjny na szczeblu powiatu, na którego terenie zlokalizowana jest jednostka doświadczalna, będzie poinformowany o każdym projekcie badawczym zaaprobowanym przez LKE. Aby właściwie nadzorować badania doświadczalne, inspektor weterynaryjny może powołać eksperta, których wykaz udostępnia MNiSW.

Ustawodawca założył, że już na poziomie instytucji powołane gremium kontrolujące dobrostan zwierząt w doświadczaniach, rekrutujące się z pracowników danej jednostki uprawnionej do wykonywania badań, stanie się pierwszym adresatem uwag inspektora desygnowanym do kontroli przez powiatowego lekarza weterynarii. Oprócz tego wewnętrznie funkcjonującego zespołu ds. dobrostanu zwierząt doświadczalnych, użytkownik zobligowany został do zatrudnienia lekarza weterynarii nadzorującego zwierzęta doświadczalne w jednostce. Podejmuje on określone decyzje w zależności od stanu zdrowia zwierząt i ich losu po zakończeniu badań.

Ponadto realizacja doświadczzeń o inwazyjności ocenionej jako dotkliwa podlega kontroli przez LKE, tzw. ocenie retrospektywnej. Na każdym etapie badań LKE ma obowiązek wglądu w sposób prowadzenia doświadczania odnośnie do zgodności wykonywania zabiegów z zapisami wniosku, dla którego Komisja podjęła uchwałę pozytywną.

Szkolenia

W ślad ze dyrektywą UE także ustawodawca krajowy założył edukacyjny poziom zerowy badaczy, zatem wszyscy partycypujący w doświadczaniach z użyciem zwierząt muszą poddać się przeszkoleniu w stosownym zakresie. Co za tym idzie, każdy badacz włączony w doświadczanie lub/i w dydaktykę z użyciem zwierząt musi legitymować się certyfikatem z ukończonego szkolenia. Stosowne rozporządzenie wymienia 6 obszarów tematycznych dla: 1) osób odpowiedzialnych za planowanie procedur i doświadczzeń (22 godz.); 2) osób wykonujących procedury (27 godz.); 3) osób uczestniczących w wykonywaniu procedur (22 godz.); 4) osób uśmiercających zwierzęta wykorzystywane w procedurach (12 godz.); 5) osób sprawujących opiekę nad zwierzętami utrzymywanymi w ośrodku (22 godz.); 6) osób odpowiedzialnych za nadzór nad osobami sprawującymi opiekę nad zwierzętami w ośrodku użytkownika oraz nad dobrostanem tych zwierząt (28 godz.).

Zapisy aktów legislacyjnych nie wskazują realizujących wymienione szkolenia. Zatem ich organizowania podjęły się stosowne sto-

warzyszenia lub bezpośrednio ośrodki użytkowników zwierząt doświadczalnych – dziekani i dyrektorzy jednostek badawczych. Ponadto kierownicy jednostek doświadczalnych mają w swojej gestii przyznawanie tzw. wyznaczeń – udzielenie zgody dla pracownika legitymującego się certyfikatem, odbytego szkolenia na wykonanie badań w ośrodku użytkownika zwierząt doświadczalnych. Wskazują zarazem zakres czynności w doświadczaniu oraz ważności wyznaczonej zgody.

Zgoda LKE na doświadczania

Formularze wniosków obowiązujące od 27 maja 2015 r. zostały rozwinięte w sposób znacznie bardziej wnikliwy w porównaniu z dotychczasowymi, co wyraźnie zaskoczyło badaczy nawykłych ubiegać się o zgodę Komisji Etycznej na użycie zwierząt doświadczalnych wg starych wzorów. Kilkumiesięczne obserwacje nowo powołanej LKE w Lublinie wskazują na redagowanie zapisów często w sposób „kopiuj-wklej”. Przenoszone są treści z innych opracowań, najczęściej projektów aplikacyjnych, co po części pokrywa się z wymogami ustawodawcy, głównie w zakresie redagowania celów i oczekiwanych efektów projektu badawczego. Natomiast meritum, aspekty etyczne, wymagane w szeregu punktów wniosku, jak i streszczenia NT, ujmowane są lakonicznie, a nawet pomijane. Należy przypuszczać, że uczestnicy szkoleń przeprowadzonych w ośrodkach badawczych, np. w grudniowym szkoleniu w Lublinie partycypowało ok. 500 osób, nie wsłuchiwali się uważnie w przekazywane informacje, zakładając, że to niepotrzebna „filozofia” wobec ich niezbywalnego prawa do prowadzenia doświadczzeń z użyciem zwierząt.

Należy podkreślić, iż LKE, zobligowana ustawą, rozpoznaje wnioski jako niespełniające wymogów formalnych lub merytorycznych w sytuacjach niewystarczająco lub niewłaściwie zredagowanych treści w punktach: zastąpienie, ograniczenie i udoskonalenie (3R) oraz niezamieszczenia wyrazów kluczowych (także w j. angielskim – key words). Ma to na celu zapobieżenie powtarzaniu, już zrealizowanych badań na świecie w zgłoszonym temacie, co zaostrzy ból, cierpienia, dystresu zwierzętom doświadczalnym, a także ocali życie wielu z nich.

Zarazem zapisy legislacyjne obligują LKE do informowania wnioskodawcy o każdym etapie postępowania kwalifikacyjnego, włącznie z jego zaproszeniem na posiedzenie komisji celem przedstawienia swoich argumentów – wyartykułowania przekonujących racji podjęcia badań z użyciem zwierząt doświadczalnych.

Informacje o pracy LKE i procedurze wnioskowania o zgodę na wykonanie badań z użyciem zwierząt doświadczanych znajdują się na stronie www.up.lublin.pl, zakładka Pracownicy, można też skontaktować się z Sekretariatem LKE, tel. 81-445 66 11.

Wyjątkowy koncert

Doroczny koncert jesienny Zespołu Pieśni i Tańca „Jawor”, który odbył się 24 listopada 2016 r. w Centrum Kongresowym, „miał znamiona wyjątkowości”. I nie dlatego, że prezentowaliśmy jakiś szczególnie program artystyczny czy gościliśmy zaprzyjaźnionych wykonawców, co zdarzało się w przeszłości. Ale dlatego, że wśród licznie zgromadzonej publiczności byli znakomici goście i gospodarze.

Wśród gości byli: marszałek województwa lubelskiego Sławomir Sosnowski, Stanisław Leszczyński, założyciel i wieloletni dyrektor Zespołu Tańca Ludowego UMCS, w naszym środowisku nazywany królem polskiego folkloru, i jednocześnie jubilat obchodzący 90. urodziny; władze Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie – JM Rektor prof. Zygmunt Litwińczuk, byli i obecni prorektorzy, kanclerze, a także dziekani, prodziekani, wykładowcy, inni pracownicy UP włącznie z opiekunem duchowym ks. rektorem Stanisławem Sieczką oraz prof. Leszekiem Tymczyńską, prezesem Stowarzyszenia Przyjaciół ZPiT „Jawor”, a także rodziny naszych tancerzy i muzyków.

Obecny był również rektor minionej kadencji prof. Marian Wesołowski. Tę okoliczność wykorzystaliśmy, aby podziękować mu za bardzo życzliwe czterokadencyjne patronowanie Zespołowi. Były to bardzo pomyślne lata dla „Jaworu”. Kupiliśmy kilka kompletów kostiumów, instrumenty, wykonaliśmy ponad 1500 koncertów, zrealizowaliśmy 33 wyjazdy zagraniczne, w tym 9 pozaeuropejskich. Sam rektor Marian Wesołowski również towarzyszył nam w trzech wyjazdach, znosząc trudy „włóczęgi” łącznie przez cztery i pół miesiąca. Nasze podziękowania wyraźnie wzruszyły profesora Wesołowskiego, pewnie dlatego że Krzysztof Kramek słowa wdzięczności ujął w wierszu.

Podczas koncertu podziękowaliśmy za wieloletnią współpracę i zasługi dla Zespołu, przyznając złotą odznakę ZPiT „Jawor” UP, którą otrzymali: Stanisław Leszczyński, ks. Stanisław Sieczka i marszałek Sławomir Sosnowski. Gratulujemy i za wszystko bardzo serdecznie dziękujemy!

Ostatnim akcentem było pożegnanie czwórki tancerzy z najstarszej grupy: Weroniki Krysy-Kowalskiej, Piotra Kowalskiego, Arka Kieliszczyka i Marcina Zapalskiego. I znowu podziękowania i wzruszenia, Marcin nawet nie próbował ukrywać łez!

Na zakończenie głos zabrał JM Rektor prof. Zygmunt Litwińczuk, gratulując i dziękując zespołowi poziomemu, pracowitości i licznych przyjaciół oraz fanów.

My też wszystkim dziękujemy!

Zbigniew Romanowicz

■ Tańce cieszyńskie

■ Wręczenie odznaczeń Stanisławowi Leszczyńskiemu i ks. Stanisławowi Sieczce

■ Tańce starowarszawskie

Niezły Meksyk

Pierwszy i ostatni raz zespół Jawor był w Meksyku prawie ćwierć wieku temu (1992 r.), kiedy zespołem kierował mój kolega Adam Grochecki. Wówczas okazją był festiwal w Guadalajara (500-lecie odkrycia Ameryki), i trasa koncertowa po całym niemal Meksyku. Organizacja była też „po meksykańsku”, a więc nic nie działało jak powinno, impresario nie wywiązał się z umowy, większość czasu nasi spędzaliśmy w starych autobusach, przemieszczając się z koncertu na koncert. To powodowało, że niezbyt interesowałem się tym kierunkiem, mimo iż jest to wielki i piękny kraj. W 1996 r. dostaliśmy nawet zaproszenie do Meksyku, ale w tym czasie mieliśmy już w planach Egipt, a był to pierwszy wyjazd Jaworu do kraju faraonów.

2016 r. był rokiem Folkloriady, międzynarodowej imprezy CIOFF (Międzynarodowa Rada Stowarzyszeń Folklorystycznych, Festiwalu i Sztuki Ludowej, podległa UNESCO), do której to organizacji także Jawor należy. Folkloriady odbywają się raz na cztery lata, tak jak sportowe olimpiady. Ostatnia Folkloriada była w 2012 r. w Korei Południowej, a następna będzie w 2020 r. w Rosji.

Ta odbywała się w Zacatecas w dniach 29 lipca – 7 sierpnia 2016 r., po czym uczestniczące w niej zespoły, w liczbie ponad 50, rozjechały się na towarzyszące festiwale. My pojechaliśmy do Morelia w stanie Michoacán (8–12 sierpnia) i do Mexico City (13–15 sierpnia). Zaplanowałem też turystyczne minimum, tj. odwiedzić Matkę Bożą w Guadalupe oraz azteckie piramidy Teotihuacán. O udział w Folkloriadzie zabiegałem od dłuższego czasu, chętnych zespołów była bowiem niezła stawka.

Wylot miał nastąpić 27 lipca, a powrót 17 sierpnia francuskimi liniami Air France, gdyż okazały się być najtańszym przewoźnikiem na trasie Warszawa–Paryż–Mexico City i z powrotem.

Pracę nad programem artystycznym rozpoczęliśmy już wiosną, organizując również dodatkowe próby z ustalonym wcześniej prawie 12-parowym składem opartym na tancerzach z I grupy. Wszystko według przysłanego harmonogramu występów o bardzo różnicowanej długości, od 3 i 5 minut, przez 15, 20, 30, 45 minut, aż do godzinnych, prawie pełnospektaklowych koncertów. Oczywiście również przygotowanie programów na parady uliczne.

Dużo pracy! Zrobiliśmy więc zgrupowanie wakacyjne. Kilka dni non stop przed samym wyjazdem, przygotowujemy jednocześnie kostiumy, pakując je i ważąc! W pełni zmobilizowany i spakowany był również prorektor prof. Andrzej Borowy, reprezentujący JM Rektora na tym wyjeździe. Wszystko szło podejrzanie sprawnie, spokojnie i pomyślnie.

No właśnie! Harmonię i spokój zaburzył telefon, który otrzymałem od pani Danusi z informacją od przewoźnika dwa dni przed wylotem.

– Panie Zbyszku, Air France strajkuje! Nie macie czym lecieć! Odwołuje pan czy ratujemy wyjazd?

– Oczywiście, że ratujemy – odpowiedziałem zaskoczony.

– Ale nie będzie to proste, zostaną zmienione daty, a grupa zostanie podzielona i wysłana różnymi rejsami.

Cóż było robić? Nieraz zdarzało się coś, co było powodem odwołania wyjazdu: odwołany festiwal, wybuch wulkanu, ptasia grypa itp. Zawsze dawaliśmy radę, damy radę i tym razem. No cóż, Meksyk już na samym początku, zanim tam dolecieliśmy. Po kilku godzinach pani Danusia zadzwoniła z informacją, że przedstawiciel Air France po negocjacjach z holenderskim KLM, z którym jest w aliansie, zaproponował pewne, choć niezwykle karkołomne rozwiązanie.

Otóż pierwsza grupa (11 osób) miała wylecieć z dwudniowym opóźnieniem – 29 lipca z Warszawy przez Amsterdam i przez Limę (Peru!). Druga grupa (7 osób) z trzydniowym opóźnieniem – 30 lipca z Warszawy przez Amsterdam i przez Bogotę (Kolumbia!). Trzecia grupa (12 osób) też 30 lipca z Warszawy przez Amsterdam i Panama City, z tym że w Panama City rozdzielają się jeszcze na dwie grupy (9- i 3-osobowa) i lecą różnymi samolotami do Mexico City. To komplikowało zarówno dojazd na Okęcie, jak i przewiezienie nas z lotniska w Mexico City do Zacatecas, oddalonego o ok. 600 km.

O ile Okęcie było małym problemem, o tyle w Mexico City musieli się z tym uporać organizatorzy Folkloriady. Musiałem mieć więc „chwilę” na kontakt z nimi, by uzyskać akceptację takiego stanu rzeczy. A tymczasem czasu nie było, bo i takie rejsy mogły zostać szybko skasowane. No cóż,

Samolot linii, która uratowała nasz lot

gra va banque! Zgoda! Jedziemy według zaproponowanego, egzotycznego, niezwykle rozkładu. W każdej z grup wybrałem najstarszą, najbardziej odpowiedzialną osobę, przygotowałem i wyposażylem w odpowiednią dokumentację. Z jedną, pierwszą grupą (przez Limę) leciałem ja, przecierając szlaki przez połowę zachodniej półkuli.

I jakby było mało atrakcji, umówiony naprędce przewoźnik (Lublin–Okęcie) pomylił daty, co odkryliśmy dopiero, telefonując do niego z pytaniem, dlaczego nie ma jeszcze busa, skoro powinniśmy być już w drodze na Okęcie? Nie wiem, jak to zrobiliśmy. Szybkie pożyczanie przyczepki na walizki, zapakowanie bagaży zespołowych i prywatnych, i dojazd do Warszawy. Na szczęście zdążyliśmy!

My poleciliśmy, a pozostali rozpoczęli swoją podróż następnego dnia. Nas w Mexico City powitali organizatorzy Folkloriady i Tomek Czechowski – nasz skrzypek sprzed lat, który podczas pierwszego wyjazdu do Meksyku poznał tancerkę z miejscowego zespołu, do której pojechał pół roku później. Kiedy dowiedział się, że Jawor znowu przyjeżdża do Meksyku, spakował skrzypce, wsiadł w samolot, przyleciał do nas i dołączył do grupy na cały czas naszego pobytu.

Prosto z lotniska pojechaliśmy do Zacatecas, a nazajutrz pozostałych – grupy i podgrupy – zabrano oddzielnym autobusem.

My z pierwszej grupy ledwo zdążyliśmy na fantastyczne fajerwerki podczas otwarcia festiwalu na miejskim stadionie. Natomiast następnego dnia pozostali wpadli do hotelu, nie zdążyli się zakwaterować, umyć, ochłonić, odpocząć po dwóch dobach w podróży – lecz szybko w kostiumy i na uroczystą paradę uliczną w centrum Zacatecas, otwierającą Folkloriadę. Niestety, okazało się, że zaginęły prywatne bagaże dwóch tancerek.

Po powrocie pani Danusia powiedziała: „Nie sądziłam, że podejmie pan takie ryzyko”.

Ale zgodnie z powiedzeniem „nie ma tego złego...”, później było już tylko lepiej!

Dalszy ciąg relacji z Folkloriady w następnym numerze „Aktualności UP”.

Zbigniew Romanowicz

Powitanie pierwszej grupy na lotnisku w Meksyku

Idźcie i głoscie

Na początku tego opracowania sięgamy do ewangelicznego opisu rozesłania apostołów. Przed swoim wniebowstąpieniem Jezus pozostawił swoim najbliższym swoisty testament wyrażający się w słowach: „Idźcie i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. A oto ja jestem z wami przez wszystkie dni aż do skończenia świata”. W ten sposób wyraził swoje pragnienie, aby Jego imię i Jego Ewangelia były znane na całym świecie. Apostołowie i uczniowie Pańscy przyjęli te słowa jako nakaz i program swojej pracy ewangelizacyjnej. Poszli i głosili.

Podstawa pracy pastoralnej w Polsce

Ubiegły rok kościelny był w Polsce niezwykle bogaty. Pamiętamy, że już na początku tamtego czasu o głoszeniu Dobrej Nowiny przypominał nam papież Franciszek. Ogłaszając Wielki Jubileusz Miłosierdzia, wskazał nam, że mamy być miłośnikami jak Ojciec. Głoszenie zatem miało być nie tylko przypomnianiem ewangelicznych treści o Bożym miłosierdziu, ale przede wszystkim życiem pełnym miłosierdzia na wzór samego Ojca. To proste na pozór wezwanie będące zadaniem było z różnym skutkiem realizowane przez cały Kościół w naszej Ojczyźnie. Ponadto każda wspólnota Kościoła lokalnego i każda parafia, znając swoją „kondycję”, starała się na swój sposób dostrzegać potrzeby swoich wiernych poprzez pryzmat samego Boga. Jeszcze długo będziemy korzystać z pewnych struktur charytatywnych powstałych z okazji i niejako z potrzeby Wielkiego Jubileuszu Miłosierdzia.

Mówimy i o tych sprawach, mając na uwadze wielką troskę papieża o sprawy i problemy życiowe potrzebujących miłosierdzia. Jeszcze w homilii bożonarodzeniowej z grudnia ubiegłego roku papież przypominał o miłosierdziu zwłaszcza wobec uchodźców i emigrantów. To świadczy o tym, że chociaż oficjalnie Wielki Jubileusz Miłosierdzia został zakończony wraz z zamknięciem symbolicznych bram, to jednak w sercu Kościoła i w życiu wiernych ta piękna postawa dostrzeżenia człowieka powinna nadal trwać.

Wielki program dostrzeżenia człowieka potrzebującego, zranionego, obolałego ma miejsce w naszym Kościele, który liczy sobie 1050 lat. Na końcu pierwszego tysiąclecia apostołowie tamtego czasu podjęli się zadania zawartego w słowach: „Idźcie i nauczajcie”. I przekroczywszy granice ówczesnego chrześcijańskiego świata, przybyli do ziemi nieznannej, która niebawem pokryła się krzyżami, figurami, świątyniami – symbolami kultury chrześcijańskiej. Przyjęcie sakramentu Chrztu Świętego, pierwszego znaku obecności Boga w życiu człowieka, przez Polskę i Polaków spowodowało, że zostaliśmy wprowadzeni do tej jedynej i niepowtarzalnej rodziny

w dziejach Europy i świata, jaką jest wspólnota narodów chrześcijańskich. Od tamtego czasu rozpoczęliśmy budowanie naszej tożsamości w oparciu o Chrystusa, pamiętając, że jest Drogą, Prawdą i Życiem. Dzięki Niemu odkryliśmy wielkość człowieka opartą na godności i wolności. Z nauczania Chrystusa często wyciągaliśmy wnioski, że człowiek jest dopóty człowiekiem, dopóki jest wolny. Taka postawa pozwalała nam po bratersku patrzeć na innych, pamiętając o sobie. Dostrzegamy, że doktryna ewangeliczna pozwoliła nam stworzyć „nową” wspólnotę, którą określamy mianem podstawowej komórki społecznej. Nasze małżeństwa i polskie rodziny od samego początku budowały swoje zręby także na naukę Chrystusa. Dzisiaj często się twierdzi, że autentyczne szczęście małżeńskie i rodzinne zależy od jej obecności w naszym życiu. Postawy miłości, wierności i uczciwości małżeńskiej są zrozumiałe jedynie w szerszym kontekście nauczania ewangelicznego. Dotyczy to zwłaszcza pojęcia miłości, które należy obecnie do najbardziej zdewaluowanych. Nic też dziwnego, że coraz częściej powraca się do starych prób zdefiniowania tej postawy. Te próby sięgają starożytności chrześcijańskiej i zwykle łączą się z osobą wybitnego filozofa i teologa, jakim nadal pozostaje Augustyn. On na podstawie także własnego doświadczenia proponuje odejście od mądrych wywodów i pozostanie przy krótkim określeniu: „Miłość jest to posiadanie siebie w dawaniu siebie”.

Do jubileuszowych przeżyć będziemy wracali często. One bowiem w dużej mierze tłumaczą wiele wydarzeń dziejących się dzisiaj. Historia bowiem, chociaż często zapominana i niekiedy pogardzana, jest jednak nadal nauczycielką życia.

Chrystusowy nakaz dzisiaj

Dzieje, chociaż tak niedawne, domagają się pewnej kontynuacji. Ta natomiast woła o klarowne przykłady. Przekonania oparte na przeszłości zdają się potwierdzać, że słowa uczą, a przykłady pociągają. Dlatego Kościół w naszej Ojczyźnie zdaje się łączyć dotychczasowe doświadczenia z aktualną potrzebą w słowach: „Idźcie i głoscie”. Mamy zatem przypominać o wydarzeniach ubiegłego roku i pogłębiać ich rozumienie w nowym roku kościelnym. Ponieważ najbardziej przemawiają konkretne przykłady, dlatego sięgnięto do narodowej historii i wydobyto po raz kolejny na światło dzienne wspaniałą postać św. brata Alberta Chmielowskiego, który rzeczywiście szedł i głosił. Warto, by ta postać świętego na nowo zaistniała, bo chociaż mija sto lat od jego śmierci, to jednak on nadal fascynuje współczesny świat, a szczególnie Polskę.

Życie świętego brata Alberta Chmielowskiego na początku było związane z ziemią

krakowską, a dokładnie z Nową Hutą. Pamiętamy to miasto z lat powojennych, kiedy mówiono, że będzie miastem bez Boga. Ale właśnie tam, na pograniczu tej ateistycznej aglomeracji, wydarzył się cud związany z osobą brata Alberta. Do opactwa Cystersów w podkrakowskiej Mogile, sąsiadującej z Nową Hutą, matka przywiozła ciężko chorego przyszłego świętego i tutaj ofiarowała go Panu Bogu. Do tego wydarzenia często powracał uzdrowiony i porównywał je do uzdrowienia, jakiego doświadczył Adama Mickiewicza w Ostrej Bramie. Życie brata Alberta było niezwykle trudne. W młodym wieku stracił ojca i od tego czasu był odpowiedzialny także za rodzinę. Po długich latach poszukiwania, w wieku 45 lat, dostrzegł w sobie powołanie do posługi kapłańskiej, ale innej niż tradycyjna. 25 sierpnia tego roku założył Zgromadzenie Braci Posługujących Ubogim, które obecnie znane jest pod nazwą braci albertynów. Nazwa tego zgromadzenia wywodzi się od jego imienia, bowiem przybrał imię Albert. Kim był, zanim stał się twórcą wspólnoty, która wówczas zawojowała Kraków? Trudno o jednoznaczną odpowiedź. Malarzem, który wskutek wewnętrznego impulsu porzuca artystyczną twórczość, społecznikiem poświęcającym się pracy na rzecz osób bezdomnych i ubogich, powstańcem styczniowym, który za działalność niepodległościową i społeczną w 1938 r. został pośmiertnie odznaczony przez prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Ignacego Mościckiego Wielką Wstęgą Orderu Odrodzenia Polski, świętym. Można pewnie wymienić wiele prac, które brat Albert Chmielowski wykonywał, zanim doszedł do przekonania, że tylko posługa innym daje prawdziwą satysfakcję.

Można przytaczać wiele mądrości, które uzasadniały takie, a nie inne postępowanie patrona tego roku i patrona pracy duszpasterskiej w Kościele w Polsce. Warto może, jak mówią wielcy czciciele brata Alberta, z pokorą pochylić się nad biednym i nad chlebem. To aktualne także dzisiaj, chociaż od czasów świętego brata Alberta upłynęło wiele dziesiątków lat. „Powinno się być dobrym jak chleb. Powinno się być jak chleb, który leży na stole, z którego każdy może kęs dla siebie ukroić i nakarmić się, jeśli jest głodny”. Dlatego relikwiarz Świętego, który wierni mogą ucałować w krakowskim sanktuarium *Ecce Homo* ma kształt bochenka chleba.

Idźcie i głoscie – oto tegoroczna dewiza duszpasterska i niełatwe zadanie. Polega ono na poznaniu życiorysu tego Świętego i uczynienie z jego drogi naszego programu życia, w którym ma dominować dobroć, na miarę codziennego chleba dla każdego człowieka napotkanego na naszej drodze. Nie tylko w roku 2017.

Oprac. ks. dr Stanisław Siczka

Wręczenie dyplomów absolwentom Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

Na zdjęciu JM Rektor prof. Zygmunt Litwińczuk (u góry) z dziekan prof. Zenią Michałojć i absolwentami Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu oraz (u dołu) z dziekan prof. Izabellą Jackowską i absolwentami Wydziału Nauk Żywności i Biotechnologii. Fot. Maciej Niedziółka

Siła jest w nas!

lubelskie
Smakuj życie!